



Πανεπιστήμιο Αθηνών
Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ)
ceep.pspa.uoa.gr
Email: newsletter_ceep@pspa.uoa.gr
Τηλ:

Ενημερωτικό Δελτίο

για τις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Τεύχος 61, Απρίλιος 2010.

ΚΩΔΙΚΟΣ: 6029

Ναπόλεων Μαραβέγιας, «Η Οικονομική Κρίση και το Έλλειμμα Δημοκρατίας στην Ε.Ε.» 3

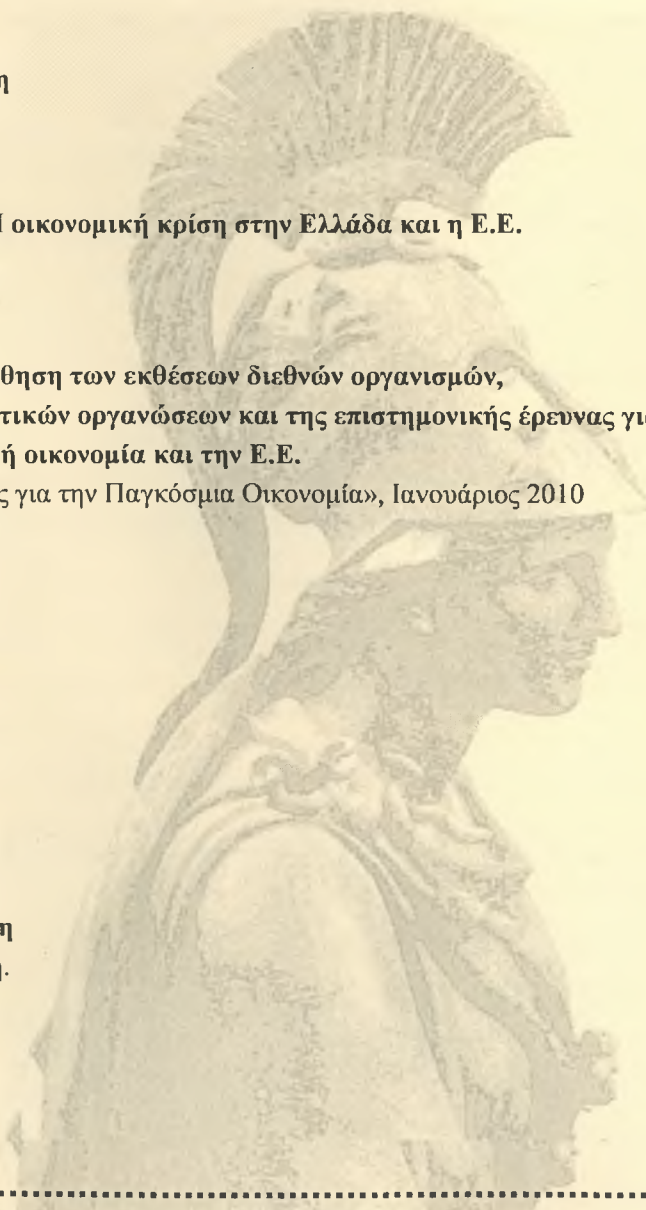
Επισκόπηση 4

Φάκελος: Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και η Ε.Ε. 9

Παρακολούθηση των εκθέσεων διεθνών οργανισμών,
μη κυβερνητικών οργανώσεων και της επιστημονικής έρευνας για
την ελληνική οικονομία και την Ε.Ε.
- Προοπτικές για την Παγκόσμια Οικονομία, Ιανουάριος 2010 20

Τύπος 23
- Ελληνικός
- Ξένος

Τεκμηρίωση 24
Τεκμηρίωση.





**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΕΕΠ)**

**Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης
Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών**

Το Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ) ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2002 βάσει του Προεδρικού Διατάγματος 278/2002 στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ερευνητικό και εκπαιδευτικό φορέα που λειτουργεί εντός Πανεπιστημίου διατηρώντας ωστόσο ευρεία διοικητική και οικονομική αυτονομία. Το Εργαστήριο στοχεύει τόσο στην εξειδικευμένη μελέτη και διακλαδική προσέγγιση του φαινομένου της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης όσο και στην προώθηση του διαλόγου σε επιστημονική βάση. Συνεργάζεται με τα Εργαστήρια Μελέτης Ελληνογερμανικών Σχέσεων, Μελέτης της Μετανάστευσης και της Διασποράς του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και με το Κέντρο Πολιτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Επίσης, συνδέεται με το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σπουδών και με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Τεκμηρίωσης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το Εργαστήριο έχει ως αποστολή:

- Τη συστηματική παρακολούθηση, ανάλυση, ερμηνεία και αξιολόγηση των εξελίξεων στον Ευρωπαϊκό χώρο.
- Τη συνεργασία και ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων με άλλα ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Τη συμμετοχή σε εθνικά, κοινοτικά ή διεθνή προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης προσωπικού.
- Την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας και τη διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας.
- Την οργάνωση σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων, διαλέξεων, καθώς και την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων.

Διευθυντής Εργαστηρίου: Καθηγητής Π.Κ. Ιωακειμίδης

Υπεύθυνη Ερευνητικής και Διαχειριστικής Στήριξης Εργαστηρίου: Κλεοπάτρα Ματσουκά

Επιστημονικό Συμβούλιο: Π. Κ. Ιωακειμίδης, Π. Καζάκος, Ν. Μαραβέγιας, Μ. Τσινισιζέλης, Κ.

Υφαντής, Ι. Υφαντόπουλος, Π. Βαρβαρούσης, Σ. Βέρνυ, Ε. Δούση, Ν. Κουτσιαράς.

Με το Εργαστήριο συνεργάζονται επίσης μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων

Μηνιαία Έκδοση

Ιδιοκτήτης: Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα

Εκδότης (κ' Επιστημονικός Υπεύθυνος Δελτίου): Π. Κ. Ιωακειμίδης, Διευθυντής Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα.

Συντακτική ομάδα: Δρ. Άννα Βαλλιανάτου (υπεύθυνη σύνταξης), Κλεοπάτρα Ματσουκά, Μαρίνα Πετρέλλη. Σε αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν οι Φανή Γιαννακοπούλου, Γιορίνα Μαράτση, Κλεάνθη Σούλτου.

Για τυχόν παρατηρήσεις και σχόλια:

newsletter_eeep@pspa.uoa.gr

Ναπόλεων Μαραβέγιας, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

«Η Οικονομική Κρίση και το Έλλειμμα Δημοκρατίας στην Ε.Ε.»

Το 'Ουδέν κακόν αμιγές καλού' ισχύει στη σημερινή ευρωπαϊκή πραγματικότητα. Με αφορμή την διεθνή οικονομική κρίση και την ειδικότερη έκφρασή της στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες του ευρωπαϊκού νότου που μετέχουν στην ευρωζώνη ξεκίνησε μια μεγάλη συζήτηση για το μέλλον της οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

Όπως είναι γνωστό η οικονομική και νομισματική ένωση αποφασίστηκε περισσότερο με πολιτικά παρά με οικονομικά κριτήρια δεδομένου ότι καμιά θεωρητική προσέγγιση δεν μπορούσε να συνηγορήσει στη δημιουργία μιας νομισματικής ένωσης χωρών με τόσο διαφορετικό επίπεδο ανάπτυξης, χωρίς ταυτόχρονη μεταβίβαση πόρων (όπως γίνεται σε ομοσπονδιακά κράτη) δηλ. χωρίς πολιτική ένωση

Η οικονομική θεωρία θεωρούσε βέβαιο ότι μια οικονομική διαταραχή σε μια χώρα της ΟΝΕ θα δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα στο οικοδόμημα της ευρωζώνης. Η «διαταραχή» αυτή δημιουργήθηκε με την οικονομική κρίση και εμφανίστηκε με τη μορφή των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων στην Ελλάδα, το έλλειμμα της οποίας ξεπέρασε κατά τέσσερις φορές το όριο 3% του ΑΕΠ του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Οι συνέπειες της εξέλιξης αυτής στην Ελλάδα είναι γνωστές σε όλους,

Μέσα σ' αυτό το χρονικό διάστημα αναπτύχθηκε σ' ευρωπαϊκό επίπεδο μια ιδεολογική – πολιτική αντιπαράθεση μεταξύ των ευρωπαϊκών σοσιαλδημοκρατικών, πράσινων και αριστερών πολιτικών δυνάμεων αφενός και των ευρωπαϊκών συντηρητικών και δεξιών δυνάμεων αφετέρου. Η αντιπαράθεση αφορά στον τρόπο που θα έπρεπε να οργανωθεί η οικονομική στήριξη στην Ελλάδα και βέβαια η διακυβέρνηση της νομισματικής ένωσης στο μέλλον για την αποφυγή παρόμοιων κρίσεων (μεταβίβαση πόρων αυστηρότερος έλεγχος των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, κυρώσεις σε χώρες που παρεκκλίνουν κ.ά.).

Αυτή η αντιπαράθεση αποτελεί ένα σπάνιο βήμα για την ανάπτυξη του δημοκρατικού διαλόγου σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, πράγμα που προκαλεί το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των ευρωπαίων πολιτών μέσω των ευρωπαϊκών κομμάτων, όταν νοιώθουν ότι υπάρχουν σοβαρά και σαφή διακυβεύματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο που αφορούν την καθημερινή τους διαβίωση και την ανάπτυξη των οικονομιών τους. Μια τέτοια εξέλιξη περιορίζει το γνωστό έλλειμμα δημοκρατίας στην Ε.Ε. αφού συμβάλει στην συνειδητοποίηση των ευρωπαίων πολιτών ότι ανήκουν σε μια κοινότητα με κοινά συμφέροντα και ότι μπορούν με τη συμμετοχή τους να αλλάξουν την πορεία της.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

«Προβλέψεις 2010-11: βαθμιαία οικονομική ανάκαμψη στην Ε.Ε.»¹

Οι εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής επιβεβαιώνουν ότι έχει αρχίσει η οικονομική ανάκαμψη. Αφού γνώρισε τη σοβαρότερη ύφεση στην ιστορία της, η οικονομία της ΕΕ προβλέπεται να αναπτυχθεί με ρυθμό 1% το 2010 και 1¼% το 2011. Τα στοιχεία αυτά συνεπάγονται αναθεώρηση προς τα πάνω κατά ¼ της ποσοστιαίας μονάδας για το τρέχον έτος σε σχέση με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής, δεδομένου ότι οι χώρες της ΕΕ επωφελοούνται από το πιο ευνοϊκό εξωτερικό περιβάλλον. Ωστόσο, η ασθενής εγχώρια ζήτηση εξακολουθεί να αναχαιτίζει την περαιτέρω ενδυνάμωση της ανάκαμψης. Η ταχύτητα της ανάκαμψης προβλέπεται ότι θα παρουσιάσει αποκλίσεις μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών, αντανakλώντας τις συνθήκες που επικρατούν στις επιμέρους χώρες, καθώς και τις ασκούμενες πολιτικές. Οι συνθήκες στην αγορά εργασίας έχουν παρουσιάσει πρόσφατα ορισμένες ενδείξεις σταθεροποίησης, και το ποσοστό της ανεργίας αναμένεται να κορυφωθεί σε επίπεδο το οποίο θα είναι χαμηλότερο σε σχέση με τις προηγούμενες προβλέψεις, πλησιάζοντας εντούτοις το 10% στην ΕΕ. Τα προσωρινά δημοσιονομικά μέτρα που θεσπίστηκαν διαδραμάτισαν μεν καθοριστικό ρόλο για την ανάταξη της οικονομίας της Ε.Ε., αλλά προκάλεσαν αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος, το οποίο

προβλέπεται να αυξηθεί στο 7¼% του ΑΕΠ το 2010, πριν σημειώσει μικρή μείωση το 2011.

Ο Επίτροπος της ΕΕ, αρμόδιος για τις Οικονομικές και Νομισματικές Υποθέσεις, Ολι Ρεν, έκανε την ακόλουθη δήλωση: «Οι βελτιωμένες προοπτικές όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη κατά το τρέχον έτος, αποτελούν θετικό στοιχείο για την Ευρώπη. Τώρα πρέπει να εξασφαλίσουμε ότι η ανάπτυξη δεν θα εκτροχιαστεί εξαιτίας κινδύνων που σχετίζονται με την χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Η διατηρήσιμη ανάπτυξη απαιτεί αποφασιστικότητα στις προσπάθειες δημοσιονομικής εξυγίανσης και μεταρρυθμίσεις που θα βελτιώσουν την παραγωγικότητα και την απασχόληση.»

Η οικονομική ύφεση σταμάτησε στην ΕΕ το τρίτο τρίμηνο του 2009, σε μεγάλο βαθμό χάρη στα έκτακτα μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας, αλλά χάρη και σε ορισμένους άλλους προσωρινούς παράγοντες. Πέρα από την αρχική ανοδική μεταστροφή, η ανάκαμψη αποδεικνύεται περισσότερο βαθμιαία από ό,τι οι παρελθούσες ανοδικές φάσεις της οικονομίας. Αυτό δεν προκαλεί έκπληξη λόγω του εξαιρετικού χαρακτήρα της πρόσφατης επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας. Οι κυκλικές ανακάμψεις μετά από οικονομικές κρίσεις είναι συνήθως βραδύτερες από ό,τι υπό άλλες συνθήκες. Όπως και άλλες ανεπτυγμένες χώρες, η ΕΕ θα πρέπει να αγωνιστεί για αρκετό καιρό ακόμη για να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της κρίσης.

Παρόλο που οι πολύ βραχυπρόθεσμες αναπτυξιακές προοπτικές παραμένουν υποτονικές σε συνολικό επίπεδο, αναμένεται μικρή βελτίωση σε σύγκριση με τις φθινοπωρινές προβλέψεις. Αυτό προκύπτει από την ισχυρότερη ανάκαμψη της συνολικής δραστηριότητας και του εμπορίου στις αρχές του έτους και τις βελτιωμένες εξωτερικές προοπτικές. Σε ευρύτερο χρονικό ορίζοντα, η οικονομία της ΕΕ αντιμετωπίζει δυσκολίες σε πολλά μέτωπα οι οποίες αναμένεται να αναχαιτίσουν τη ζήτηση. Τα χαρακτηριστικά αυτής της ανάκαμψης είναι πιθανό να επηρεαστούν, σε κάποιο βαθμό, από διάφορους προσωρινούς παράγοντες, είτε αυτοί έχουν μετεωρολογικό ή κυκλικό χαρακτήρα, είτε οφείλονται στις ασκούμενες πολιτικές.

Καθώς θα μετριάζονται αυτά τα αποτελέσματα, η αύξηση του ΑΕΠ αναμένεται να αποκτήσει σταθερότερο χαρακτήρα μόλις στα τέλη του 2010. Αυτό οφείλεται στο ακόμη πολύ χαμηλό επίπεδο χρησιμοποίησης της παραγωγικής ικανότητας, στην απομόχλευση και στη μεγαλύτερη απροθυμία ανάληψης κινδύνου που αναστέλλουν τις επενδύσεις, καθώς και στην υποτονική αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Η τόνωση της κατανάλωσης εμποδίζεται επίσης από την ανεπαρκή αύξηση των μισθών και της απασχόλησης, και σε ορισμένες χώρες, από τις διορθώσεις που συντελούνται στη στεγαστική αγορά.

Παρά τη σημαντική τους έκταση, οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην αγορά εργασίας της Ε.Ε. φαίνονται κάπως μικρότερες από ό,τι αναμενόταν αρχικά. Αυτό οφείλεται μεν στη χρήση βραχυπρόθεσμων μέτρων και στη συσσώρευση εργατικού δυναμικού σε ορισμένα κράτη μέλη, αλλά και σε

παλαιότερες μεταρρυθμίσεις. Πρόσφατα άρχισαν να εμφανίζονται δείγματα σταθεροποίησης και οι προοπτικές έχουν βελτιωθεί σε σύγκριση με τις φθινοπωρινές προβλέψεις. Ωστόσο, λόγω της συνήθους χρονικής υστέρησης μεταξύ των εξελίξεων στην πραγματική οικονομία και στην αγορά εργασίας, η απασχόληση αναμένεται να συμπιεστεί ακόμη κατά 1% ετησίως το τρέχον έτος και η ανάκαμψή της δεν προβλέπεται να αρχίσει πριν από το 2011. Το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να σταθεροποιηθεί σε ποσοστό που προσεγγίζει το 10% - ήτοι χαμηλότερο κατά μισή ποσοστιαία μονάδα σε σύγκριση με τις φθινοπωρινές προβλέψεις - στην ΕΕ, παρόλο που η κατάσταση παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ κρατών μελών.

Η ύφεση είχε σημαντικές επιπτώσεις στα δημόσια οικονομικά. Λόγω της λειτουργίας των αυτόματων σταθεροποιητών και των μέτρων διακριτικής ευχέρειας που ελήφθησαν για τη στήριξη της οικονομίας στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας, το δημοσιονομικό έλλειμμα τριπλασιάστηκε από το 2008. Το έλλειμμα προβλέπεται να κορυφωθεί το τρέχον έτος στην ΕΕ (φθάνοντας σε 7¼% του ΕΕΠ) και να παρουσιάσει μικρή βελτίωση το 2011 (περίπου 6½%). Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη λήξη των προσωρινών μέτρων στήριξης και στην ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας. Εντούτοις, ο λόγος του δημόσιου χρέους θα συνεχίσει να ακολουθεί αυξητική πορεία. Το κατά μέσο όρο υψηλό και αυξανόμενο δημόσιο χρέος θα είναι η διαρκέστερη συνέπεια που μας κληροδότησε η κρίση• θα επιβαρύνει την οικονομία πολύ πέρα από τον τρέχοντα ορίζοντα των προβλέψεων.

Ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή σημείωσε ελαφρά αύξηση από τα πολύ

¹ http://ec.europa.eu/ellada/news/news/20100505springs_fcst_el.htm

χαμηλά επίπεδα που είχε καταγράψει το περασμένο έτος. Ωστόσο, η υποτονικότητα που εξακολουθεί να χαρακτηρίζει την οικονομία είναι πιθανό να συγκρατήσει τόσο την αύξηση των μισθών όσο και του πληθωρισμού, αντισταθμίζοντας εν μέρει την αναμενόμενη αύξηση των τιμών των εμπορευμάτων και, για τη ζώνη του ευρώ, το ασθενέστερο ευρώ. Ο πληθωρισμός ΕνΔΤΚ προβλέπεται να φθάσει κατά μέσο όρο σε 1¼% στην ΕΕ τόσο το τρέχον όσο και το επόμενο έτος (1½% και 1¾%, αντίστοιχα, στη ζώνη του ευρώ).

Η αβεβαιότητα παραμένει μεγάλη, οι κίνδυνοι αλληλοεξουδετερώνονται σε μεγάλο βαθμό

Η ανάκαμψη της ΕΕ συνεχίζει να περιβάλλεται επίσης από υψηλή αβεβαιότητα, όπως δείχνουν για παράδειγμα οι πρόσφατες εντάσεις στις αγορές ομολόγων του δημοσίου. Οι προβλέψεις περιβάλλονται επίσης από αβεβαιότητα, με κινδύνους οι οποίοι εν πολλοίς αλληλοεξουδετερώνονται. Καθώς η οικονομία βγαίνει από μια ύφεση που συνοδεύεται από χρηματοπιστωτική κρίση, η ανάκαμψη στηρίζεται σε κρίσιμο βαθμό από την υγεία των χρηματοπιστωτικών αγορών, η οποία πρέπει να αποκατασταθεί σε γερές βάσεις. Επίσης, μια νέα διεύρυνση των παγκόσμιων ανισορροπιών θα μπορούσε να αποβεί επιζήμια για τις αναπτυξιακές προοπτικές της Ευρώπης.

Παρά τις εμφανείς ενδείξεις σταθεροποίησης, η κατάσταση της αγοράς εργασίας προβλέπεται να παραμείνει ευάλωτη. Οι εξελίξεις σε αυτό το μέτωπο θα έχουν καθοριστική σημασία για τη διαδικασία ανάκαμψης της ΕΕ και θα μπορούσαν να αποτελέσουν πηγή αμφίρροπων εξελίξεων με πιθανότητα τόσο δυσμενέστερων όσο και ευνοϊκότερων αποτελεσμάτων σε σχέση με τις προβλέψεις, ανάλογα και με την αποτελεσματικότητα των μέτρων πολιτικής. Από την άλλη πλευρά, η βελτίωση που παρουσιάζεται στις αναδύμενες αγορές και η επακόλουθη ανάκαμψη του εμπορίου θα μπορούσαν να τονώσουν περισσότερο την οικονομία της ΕΕ, σε βαθμό μεγαλύτερο από ό,τι αναμένεται επί του παρόντος. Η πρόσφατη βελτίωση της εμπιστοσύνης (ιδίως στον τομέα της μεταποίησης) αποτελεί ένδειξη για πιθανότητα ευνοϊκότερων εξελίξεων στο άμεσο μέλλον. Η επιτυχής ολοκλήρωση της χρηματοπιστωτικής στήριξης προς την Ελλάδα αναμένεται να τονώσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών και των καταναλωτών. Οι κίνδυνοι όσον αφορά τον πληθωρισμό φαίνεται επίσης να αλληλοεξουδετερώνονται σε μεγάλο βαθμό.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Μαθήματα από την ελληνική κρίση για την ΕΕ

Δεν υπάρχει πλέον καμία αμφιβολία ότι η κρίση στην Ελλάδα αφορά ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μετά από τη συμφωνία για τα μέτρα, τα οποία αφορούν στην αντιμετώπιση της ελληνικής κρίσης, από τους ευρωπαίους Υπουργούς Οικονομικών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με την ευθύνη της επιτροπής για τις οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις, ανέλαβε την πρωτοβουλία να συζητήσει για το σκληρό που διαμορφώνεται. Ηγετικές οικονομικές προσωπικότητες συμμετείχαν στη συζήτηση, ανάμεσά τους και ο Gerald Corrigan, πρόεδρος της Goldman Sachs, αλλά και ο Επίτροπος για τις Οικονομικές και Νομισματικές Υποθέσεις, Olli Rehn. Οι ομιλητές, εκτός από τις αναφορές στην κερδοσκοπία, περιστράφηκαν κυρίως γύρω από τις δυνατότητες ενδυνάμωσης της οικονομικής διακυβέρνησης στην Ένωση αλλά και γύρω από τους τρόπους οι οποίοι θα καθιστούσαν δυνατή μια συνολική βελτίωση των αναφορών των εθνικών στατιστικών. Η ελληνική λοιπόν περίπτωση αποτελεί πρόκληση, για ολόκληρη την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική των κρατών-μελών, τα οποία μπορούν και οφείλουν να πάρουν μαθήματα από τα λάθη των πολιτικών που χρησιμοποιήθηκαν στην Ελλάδα.

«Νέα» ευρωπαϊκή αγροτική πολιτική

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) αποτέλεσε θέμα συζήτησης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με κύριο συνομιλητή τον Επίτροπο για τη Γεωργία και την Αγροτική Ανάπτυξη, Dacian Ciolos. Ως γνωστόν η Συνθήκη της Λισαβόνας-που τέθηκε σε ισχύ αρκετά πρόσφατα-δίνει στα μέλη του Κοινοβουλίου περισσότερες αρμοδιότητες σχετικά με τη διαμόρφωση της ΚΑΠ (συν-απόφαση). Ο D. Ciolos επικεντρώθηκε στην αναγκαιότητα ουσιαστικής συνεισφοράς της ΚΑΠ στη στρατηγική 2020 αλλά σαν προτεραιότητα έθεσε την επικοινωνία της Ένωσης με τους ευρωπαίους πολίτες. Χαρακτηριστικά ανέφερε «...οι πολίτες θα έπρεπε να έχουν το δικαίωμα και το χρόνο να εκφράζουν τις απόψεις τους.» Σημαντικό μέρος της συζήτησης κατέλαβε η προώθηση της πράσινης αγροτικής πολιτικής. Ο Επίτροπος τόνισε ακόμα ότι οι μικροί αγροτικοί παραγωγοί πρέπει να επωφεληθούν από τις πολιτικές της ΕΕ. Τέλος, είναι απαραίτητο να αναδειχθεί η μεγάλη ευθύνη που φέρουν τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου απέναντι στους ψηφοφόρους τους, ώστε να μπορέσουν να αξιοποιήσουν στο έπακρο τις εμπλουτισμένες αρμοδιότητες που τους παραχωρεί η Συνθήκη.

Περιβαλλοντικές προκλήσεις και ευκαιρίες απασχόλησης

35 εκατομμύρια ευρώ διαθέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με επικεφαλής τον Επίτροπο Περιβάλλοντος Janez Potocnik, ώστε να χρηματοδοτηθούν καινοτόμα και οικολογικά προγράμματα, στο πλαίσιο του Προγράμματος Ανταγωνιστικότητας και Καινοτομίας. Η χρηματοδότηση είναι ανοιχτή για νέα σχέδια στο χώρο της ανακύκλωσης υλικών, βιώσιμων οικοδομικών υλικών, στον τομέα του φαγητού και ποτού και γενικότερα σε πρακτικές πράσινης επιχειρηματικότητας, δηλαδή επιχειρηματικών σχεδίων που συνδυάζουν την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης. Οι αιτήσεις μπορούν να γίνουν μέχρι και 9 Σεπτεμβρίου 2010 και θα μπορούσαν να επωφεληθούν από αυτές κυρίως μικροί παραγωγοί με καινοτόμα βιολογικά ή φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα. Το σχέδιο φαίνεται πολύ φιλόδοξο και κινείται σαφώς προς την κατεύθυνση της θετικής αλλαγής στάσης προς το περιβάλλον.

Ενεργειακή πολιτική

Η κατηγοριοποίηση των προϊόντων με βάση το πόση ενέργεια καταναλώνουν, αποτελεί θέμα διαπραγματεύσεων ανάμεσα στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτείνει μια κλίμακα από το Α έως το G με σταδιακή διαβάθμιση χρώματος από σκούρο πράσινο σε κόκκινο ώστε να είναι εύκολα κατανοητή από τους καταναλωτές. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι με οδηγία-που αποσκοπεί στη μείωση των μεγάλων διαφορών ανάμεσα στα κράτη-μέλη-όλα τα νέα κτίρια από 31/01/2020 πρέπει να είναι ενεργειακά στη χαμηλότερη κλίμακα, ενώ το ίδιο ισχύει και για τα κτίρια που χρησιμοποιούνται από τις δημόσιες αρχές, αλλά με προθεσμία δυο χρόνια νωρίτερα. Οι προσπάθειες καταβάλλονται στα πλαίσια του στόχου για μείωση 20% της κατανάλωσης ενέργειας και αύξηση χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο 20% του συνόλου. Οι προσπάθειες αυτές είναι ιδιαίτερα χρήσιμες αν ληφθεί υπόψη η επικείμενη συνάντηση στο Μεξικό υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, όπου τα θέματα για το περιβάλλον θα αποτελέσουν σημείο αντιπαράθεσης.

Τα επιτεύγματα της πολιτικής συνοχής

Σε συνάντησή του με αντιπροσώπους από τα κράτη-μέλη, ο Επίτροπος για την Περιφερειακή Ανάπτυξη Johannes Hahn, αναφέρθηκε στα επιτεύγματα της πολιτικής συνοχής. Στα επιτεύγματα αυτά συγκαταλέγονται μεταξύ άλλων οι 1,4 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας και τα 2.000 χιλιόμετρα οδικού δικτύου που δημιουργήθηκαν από το 2000 έως το 2006. Επιπλέον 14 εκατομμύρια άνθρωποι πίνουν ποιοτικότερο νερό και όλα αυτά οφείλονται κατά κύριο λόγο στα 123 εκατομμύρια ευρώ που επενδύθηκαν μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης. Ο Επίτροπος δήλωσε ότι οι επενδύσεις αυτές είναι εξαιρετικά σημαντικές στο μέτρο που καθιστούν την Ένωση ορατή στους πολίτες αλλά βοηθούν και στη μεγέθυνση των οικονομικών δεικτών.

**ΦΑΚΕΛΟΣ:
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η Ε.Ε.**

Α. ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Παρατίθενται η Δήλωση μετά την Έκτακτη Σύνοδο Κορυφής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ (8/5/2010), η Δήλωση (μετάφραση) του Eurogroup (2/5/2010), η Δήλωση (μετάφραση) για την υποστήριξη προς την Ελλάδα από τα μέλη της Ευρωζώνης (11/4/2010) και η Δήλωση των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ, μετά το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (25/3/2010).

«ΔΗΛΩΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ², 8 Μαΐου 2010.**1/ Εφαρμογή της δέσμης στήριξης για την Ελλάδα**

- Τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο, δεσμευθήκαμε να αναλάβουμε αποφασιστικά και συντονισμένα δράση για τη διαφύλαξη της χρηματοοικονομικής σταθερότητας στην ευρωζώνη εν γένει.

Υστερα από το αίτημα της ελληνικής κυβέρνησης, την 23η Απριλίου, και από τη συμφωνία στην οποία κατέληξε η Ευρωομάδα στις 2 Μαΐου, θα διαθέσουμε στην Ελλάδα 80 δισεκατομμύρια ευρώ σε κοινό πακέτο με το ΔΝΤ, ύψους 110 δισεκατομμυρίων ευρώ. Η Ελλάδα θα λάβει μια πρώτη δόση τις προσεχείς ημέρες, πριν από τις 19 Μαΐου.

Το πρόγραμμα που υιοθέτησε η ελληνική κυβέρνηση είναι φιλόδοξο και ρεαλιστικό. Αντιμετωπίζει τις σοβαρές δημοσιονομικές ανισορροπίες, θα καταστήσει την οικονομία ανταγωνιστικότερη και θα θέσει τις βάσεις για ισχυρότερη και διαρκέστερη οικονομική μεγέθυνση και δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Ο Έλληνας Πρωθυπουργός επανέλαβε την απόλυτη προσηλωση της ελληνικής κυβέρνησης στην πλήρη υλοποίηση των ζωτικών αυτών μεταρρυθμίσεων.

Οι αποφάσεις που λαμβάνουμε αντικατοπτρίζουν τις αρχές της υπευθυνότητας και της αλληλεγγύης, που κατοχυρώνονται από τη Συνθήκη της Λισσαβώνας και βρίσκονται στο επίκεντρο της νομισματικής ένωσης.

2/ Αντίδραση στην παρούσα κρίση

Στην παρούσα κρίση, επαναβεβαιώνουμε τη δέσμευσή μας να διασφαλίσουμε τη σταθερότητα, ενότητα και ακεραιότητα της ζώνης του ευρώ. Όλα τα θεσμικά όργανα της ζώνης του ευρώ (Συμβούλιο, Ειτροπή, ΕΚΤ), καθώς και όλα τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ, συμφωνούν να χρησιμοποιήσουν το πλήρες φάσμα των διαθέσιμων μέσων, προκειμένου να διασφαλίσουν τη σταθερότητα στη ζώνη του ευρώ.

Σήμερα, συμφωνήσαμε τα εξής:

- Πρώτον, η δημοσιονομική εξυγίανση συνιστά προτεραιότητα όλων μας και θα λάβουμε κάθε αναγκαίο μέτρο για να επιτύχουμε τους δημοσιονομικούς μας στόχους για το

² http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/el/ec/114310.pdf

τρέχον και για τα επόμενα έτη, σύμφωνα με τις διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος. Έκαστος εξ ημών είναι έτοιμος, ανάλογα με την κατάσταση της χώρας του, να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την επιτάχυνση της εξυγίανσης και για τη διασφάλιση της διατηρησιμότητας των δημόσιων οικονομικών. Η κατάσταση θα επανεξεταστεί από το Συμβούλιο Ecofin βάσει αξιολόγησης της Επιτροπής το αργότερο μέχρι το τέλος Ιουνίου. Ζητήσαμε επίσης από την Επιτροπή και από το Συμβούλιο να εφαρμόζουν αυστηρά τις συστάσεις που απευθύνονται στα κράτη μέλη στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

- Δεύτερον, υποστηρίζουμε πλήρως την ΕΚΤ στις ενέργειές της προκειμένου να διασφαλιστεί η σταθερότητα στη ζώνη του ευρώ.

- Τρίτον, λαμβάνοντας υπόψη τις έκτακτες περιστάσεις, η Επιτροπή θα προτείνει Ευρωπαϊκό μηχανισμό σταθεροποίησης για να προστατέψει την χρηματοοικονομική σταθερότητα στην Ευρώπη. Θα υποβληθεί προς απόφαση σε έκτακτη σύνοδο του ECOFIN, την οποία η ισπανική προεδρία θα συγκαλέσει αυτή την Κυριακή, 9 Μαΐου.

3/ Ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης

Αποφασίσαμε να ενισχύσουμε τη διακυβέρνηση της ζώνης του ευρώ. Στο πλαίσιο της ειδικής ομάδας, της οποίας ηγείται ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, προτιθέμεθα:

- να διευρύνουμε και να ενισχύσουμε την οικονομική εποπτεία και το συντονισμό της πολιτικής στη ζώνη του ευρώ, μεταξύ άλλων εξετάζοντας προσεκτικά τα επίπεδα χρέους και τις εξελίξεις όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα,

- να ενισχύσουμε τους κανόνες και τις διαδικασίες για την εποπτεία των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και με αποτελεσματικότερες κυρώσεις, να δημιουργήσουμε ένα ισχυρό πλαίσιο για τη διαχείριση κρίσεων, σεβόμενοι την αρχή

της ίδιας δημοσιονομικής ευθύνης των κρατών μελών. Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αποφάσισε να επιταχύνει τις εργασίες της ειδικής ομάδας. Η Επιτροπή θα υποβάλει τις προτάσεις της την ερχόμενη εβδομάδα, στις 12 Μαΐου.

4/ Ρύθμιση των χρηματοοικονομικών αγορών και καταπολέμηση της κερδοσκοπίας

Τέλος, συμφωνήσαμε ότι οι τρέχουσες αναταραχές στις αγορές τονίζουν την ανάγκη να υπάρξει ταχεία πρόοδος όσον αφορά τη ρύθμιση και την εποπτεία των χρηματαγορών. Η αύξηση της διαφάνειας και της εποπτείας στις αγορές παραγώγων και η εξέταση του ρόλου των οργανισμών αξιολόγησης συγκαταλέγονται μεταξύ των βασικών προτεραιοτήτων της ΕΕ. Συμφωνήσαμε επίσης να επιταθούν οι εργασίες για τη διαχείριση και την επίλυση κρίσεων στο χρηματοοικονομικό τομέα, όπως και για τη δίκαιη και ουσιαστική συμβολή του χρηματοπιστωτικού τομέα στο κόστος των κρίσεων. Οι εργασίες αξιολόγησης του κατά πόσον απαιτούνται περισσότερα μέτρα σε ό,τι αφορά την πρόσφατη κερδοσκοπία εναντίον κρατικών οφειλετών θα πρέπει να επιταχυνθούν. Κατόπιν τούτων, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προτίθεται να συζητήσει τα θέματα αυτά στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου, με βάση, εφόσον είναι απαραίτητο, τις προτάσεις της Επιτροπής.»

ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ EUROGROUP³, 2 Μαΐου 2010

Οι υπουργοί των κρατών μελών της ευρωζώνης συμφώνησαν με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ότι, για την Ελλάδα, η πρόσβαση στην αγορά δεν είναι ικανοποιητική και ότι επιβάλλεται η παροχή ενός δανείου για την προστασία της οικονομικής σταθερότητας στη ζώνη του ευρώ συνολικά. Κατόπιν σχετικού αιτήματος των ελληνικών αρχών, τα μέλη της ευρωζώνης συμφώνησαν ομόφωνα σήμερα να ενεργοποιήσουν τη στήριξη σταθερότητας στην Ελλάδα μέσω διμερών δανείων που θα συγκεντρωθούν κεντρικά από την Ε. Επιτροπή, υπό τους όρους που καθορίστηκαν στη δήλωση της 11ης Απριλίου. Αναμένεται ότι η κοινοβουλευτική έγκριση, που απαιτείται σε ορισμένα κράτη μέλη πριν από την καταβολή της πρώτης δόσης, θα δοθεί γρήγορα. Το Eurogroup εξέφρασε τη βεβαιότητα ότι η φιλόδοξη φορολογική ρύθμιση και οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που προβλέπει το πρόγραμμα των ελληνικών αρχών θα σταθεροποιήσουν τη δημοσιονομική και την οικονομική κατάσταση και θα αντιμετωπίσουν με αποφασιστικό τρόπο τις δημοσιονομικές και δομικές προκλήσεις της ελληνικής οικονομίας. Το πρόγραμμα βασίζεται στην ισχυρή τήρηση ορισμένων προϋποθέσεων προκειμένου να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη και να προστατευθεί η χρηματοοικονομική σταθερότητα στη ζώνη του ευρώ.

Στο πλαίσιο ενός τριετούς προγράμματος από κοινού με το ΔΝΤ θα διατεθούν 110 δισεκατομμύρια ευρώ στην Ελλάδα για να καλύψει τις ανάγκες χρηματοδότησής της, με τα κράτη μέλη της ευρωζώνης έτοιμα να συμβάλουν με 80 δισεκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων μέχρι 30 δισεκατομμύρια ευρώ κατά το πρώτο έτος. Το πρώτο μέρος του ποσού θα εκταμιευθεί πριν από τις 19 Μαΐου, ημερομηνία που λήγουν οι υποχρεώσεις πληρωμών της ελληνικής κυβέρνησης. Η οικονομική ενίσχυση της ευρωζώνης θα δοθεί σύμφωνα με μια πολιτική προϋποθέσεων, βάσει ενός προγράμματος που έχει συζητηθεί με τις ελληνικές αρχές από την Ε. Επιτροπή και το ΔΝΤ, σε συνδυασμό με την ΕΚΤ. Το πρόγραμμα εγκρίθηκε από το ελληνικό υπουργικό συμβούλιο στις (2/5/2010) και το Eurogroup, βάσει μιας αξιολόγησης της Επιτροπής και της ΕΚΤ.

Σε αυτό το πλαίσιο, το Eurogroup χαιρετίζει τις μέχρι σήμερα προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης να αντιμετωπίσει αποφασιστικά τις δημοσιονομικές ανισορροπίες καθώς επίσης και τα νέα μέτρα που ανακοινώθηκαν σήμερα στο πλαίσιο ενός τριετούς προγράμματος που συμφωνήθηκε με την Ε. Επιτροπή, την ΕΚΤ και το ΔΝΤ, το οποίο ανήγγειλε, επίσης, τη συμφωνία για υποστήριξη των εκπροσώπων του με την Ελλάδα. Τα κύρια στοιχεία της πολιτικής των προϋποθέσεων, όπως επικυρώνονται σήμερα, θα καταχωρηθούν σε μια απόφαση του Συμβουλίου σύμφωνα με τα άρθρα 126 και 136 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε., η οποία θα υιοθετηθεί επισήμως τις ερχόμενες ημέρες, και θα αναλυθούν λεπτομερώς σε ένα Μνημόνιο Συνεργασίας, που θα συμφωνηθεί μεταξύ των ελληνικών αρχών και της Ε. Επιτροπής, εν ονόματι των κρατών μελών της ευρωζώνης.

³ Μετάφραση από την Ομάδα του δελτίου της σχετικής δήλωσης στο http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/misc/114130.pdf

«ΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ»⁴, 11 Απριλίου 2010

Μετά τη δήλωση των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ στις 25 Μαρτίου, τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ συμφώνησαν τους όρους της οικονομικής στήριξης που θα δοθεί στην Ελλάδα, όταν χρειασθεί, για τη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στη ζώνη του ευρώ στο σύνολό της. Τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ είναι έτοιμα να παράσχουν χρηματοδότηση μέσω διμερών δανείων που διατίθενται κεντρικά από κοινού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η Ε. Επιτροπή, σε συνεργασία με την ΕΚΤ, θα αρχίσει να εργάζεται τη Δευτέρα 12 Απριλίου, με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και τις ελληνικές αρχές για ένα κοινό πρόγραμμα (συμπεριλαμβανομένων των ποσών και των όρων, με βάση τις συστάσεις που ενέκρινε το Συμβούλιο Ecofin του Φεβρουαρίου). Παράλληλα, τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ θα λάβουν τα απαραίτητα μέτρα, σε εθνικό επίπεδο, προκειμένου να είναι σε θέση να παράσχουν ταχεία βρώθια προς την Ελλάδα.

Τα κράτη μέλη της ευρωζώνης θα αποφασίσουν για την ενεργοποίηση της στήριξης, όταν χρειαστεί, καθώς και για τις εκταμιεύσεις από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη. Το πρόγραμμα θα έχει τριετή διάρκεια. Τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ είναι έτοιμα να συμβάλουν από την πλευρά τους, μέχρι και €30 δισ. κατά το πρώτο έτος για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών σε ένα κοινό πρόγραμμα που θα σχεδιαστεί και θα συγχρηματοδοτηθεί με το ΔΝΤ. Η χρηματοδοτική στήριξη για τα επόμενα έτη θα αποφασιστεί κατόπιν συμφωνίας ενός κοινού προγράμματος.

Προκειμένου να τεθούν κίνητρα για την Ελλάδα να επιστρέψει στη χρηματοδότηση της αγοράς, τα δάνεια των κρατών μελών της ζώνης ευρώ θα χορηγούνται με επιτόκια με μη ευνοϊκούς όρους. Η φόρμουλα τιμολόγησης που χρησιμοποιείται από το ΔΝΤ αποτελεί το κατάλληλο σημείο αναφοράς για τον καθορισμό των όρων για τα διμερή δάνεια που θα χορηγηθούν από τα μέλη της ζώνης του ευρώ, αν και με ορισμένες προσαρμογές. Τα δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου, θα πρέπει να βασίζονται σε τρίμηνα Euribor. Τα δάνεια σταθερού επιτοκίου θα βασίζονται σε ποσοστά που αντιστοιχούν σε επιτόκια Euribor ανταλλαγής για τις σχετικές προθεσμίες λήξης. Θα πρέπει να εφαρμόζεται χρέωση των 300 μονάδων βάσης, ενώ 100 μονάδες βάσης θα χρεώνονται για τα ποσά που εκκρεμούν για περισσότερο από τρία χρόνια. Σύμφωνα με τα τέλη του ΔΝΤ, ένα εφάπαξ ποσό ύψους, κατ'ανώτατο όριο, 50 μονάδων βάσης θα χρεωθεί για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών. Για παράδειγμα, αν στις 9 Απριλίου χορηγείτο στην Ελλάδα ένα τριετές δάνειο σταθερού επιτοκίου, το ποσοστό θα ήταν περίπου της τάξης του 5%. Η Ευρωομάδα είναι πεπεισμένη ότι οι αποφασιστικές προσπάθειες των ελληνικών αρχών και των Ευρωπαίων εταίρων της θα επιτρέψει να ξεπεραστούν οι δημοσιονομικές και διαρθρωτικές προκλήσεις της ελληνικής οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωομάδα χαιρετίζει την εκτέλεση του προϋπολογισμού κατά τους πρώτους μήνες του έτους, γεγονός που αποδεικνύει ότι τα μέτρα που έχουν ληφθεί μέχρι σήμερα αποδίδουν καρπούς.

⁴ Μετάφραση από την Ομάδα του δελτίου της σχετικής δήλωσης στο http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/113686.pdf

«ΔΗΛΩΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ»⁵, 25 Μαρτίου 2010.

Επιβεβαιώνουμε εκ νέου ότι όλα τα μέρη της ζώνης του ευρώ πρέπει να ασκούν υγιείς εθνικές πολιτικές βάσει των συμφωνηθέντων κανόνων και πρέπει να έχουν επίγνωση της κοινής ευθύνης τους για την οικονομική και δημοσιονομική σταθερότητα της ζώνης. Υποστηρίζουμε πλήρως τις προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης και επικροτούμε τα συμπληρωματικά μέτρα που αναγγέλθηκαν στις 3 Μαρτίου και τα οποία επαρκούν για τη διασφάλιση των δημοσιονομικών στόχων του 2010.

Αναγνωρίζουμε ότι οι ελληνικές αρχές έλαβαν φιλόδοξα και αποφασιστικά μέτρα τα οποία αναμένεται να επιτρέψουν στην Ελλάδα να ανακτήσει την πλήρη εμπιστοσύνη των αγορών.

Τα μέτρα εξυγίανσης που έλαβε η Ελλάδα αποτελούν σημαντική συμβολή προς την ενίσχυση της δημοσιονομικής διατηρησιμότητας και της εμπιστοσύνης της αγοράς. Η ελληνική κυβέρνηση δεν ζήτησε χρηματοδοτική υποστήριξη. Ως εκ τούτου, δεν ελήφθη σήμερα απόφαση για την ενεργοποίηση του μηχανισμού που αναφέρεται κατωτέρω.

Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ επιβεβαιώνουν εκ νέου την ετοιμότητά τους να αναλάβουν αποφασιστική και συντονισμένη δράση, εφόσον χρειασθεί, για να διασφαλίσουν τη δημοσιονομική σταθερότητα της ευρωζώνης στο σύνολό της, όπως αποφασίστηκε την 11η Φεβρουαρίου.

Τα κράτη μέλη της ευρωζώνης είναι έτοιμα να συνεισφέρουν σε συντονισμένο διμερή δανεισμό, στο πλαίσιο δέσμης η οποία θα περιλαμβάνει ουσιαστική χρηματοδότηση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και πλειοψηφική ευρωπαϊκή χρηματοδότηση.

Ο μηχανισμός αυτός ο οποίος συμπληρώνει τη χρηματοδότηση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, πρέπει να θεωρείται ως έσχατο μέτρο, το οποίο θα σημαίνει ιδίως ότι δεν είναι επαρκής η χρηματοδότηση της αγοράς. Οποιαδήποτε εκταμίευση σχετική με τον διμερή δανεισμό θα αποφασίζεται με ομοφωνία από τα κράτη μέλη της ευρωζώνης, βάσει αυστηρών προϋποθέσεων καθώς και αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Αναμένουμε από τα κράτη μέλη του ευρώ να συμμετάσχουν με βάση την κλίδα κατανομής της ΕΚΤ που τους αντιστοιχεί. Στόχος του μηχανισμού αυτού δεν θα είναι η παροχή χρηματοδότησης με βάση ένα μέσο όρο των επιτοκίων της ευρωζώνης, αλλά να θέτει κίνητρα για επιστροφή στη χρηματοδότηση από τις αγορές το συντομότερο δυνατό, μέσω της κατάλληλης τιμολόγησης κινδύνων. Τα επιτόκια θα διαμορφώνονται με μη χαριστικούς όρους, δηλ. δεν θα περιλαμβάνουν στοιχεία επιδότησης. Οι αποφάσεις που θα λαμβάνονται δυνάμει του μηχανισμού αυτού θα συνάδουν πλήρως με τη Συνθήκη και τις εθνικές νομοθεσίες.

Επιβεβαιώνουμε την προσήλωσή μας στην εφαρμογή πολιτικών που αποβλέπουν στην αποκατάσταση ισχυρής, βιώσιμης και σταθερής ανάπτυξης με σκοπό την ενίσχυση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της κοινωνικής συνοχής.

Επιπλέον, δεσμευόμαστε να προωθήσουμε ισχυρό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών στην Ευρώπη. Θεωρούμε ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πρέπει να βελτιώσει την οικονομική διακυβέρνηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προτείνουμε να ενισχυθεί ο

⁵ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/el/ec/113565.pdf

ρόλος του στον οικονομικό συντονισμό και στον καθορισμό της αναπτυξιακής στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η παρούσα κατάσταση καταδεικνύει την ανάγκη να ενισχυθεί και να συμπληρωθεί το υφιστάμενο πλαίσιο για την εξασφάλιση δημοσιονομικής βιωσιμότητας στην ευρωζώνη και την ενίσχυση της ικανότητάς της να ενεργεί σε περιόδους κρίσης.

Στο μέλλον, πρέπει να ενισχυθεί η επιτήρηση των οικονομικών και δημοσιονομικών κινδύνων καθώς και των μέσων για την πρόληψή τους, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος. Επιπλέον, χρειαζόμαστε ένα εύρωστο πλαίσιο αντιμετώπισης των κρίσεων, τηρουμένης της αρχής της δημοσιονομικής ευθύνης των κρατών μελών.

Ζητούμε από τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να συστήσει, σε συνεργασία με την Επιτροπή, ειδική ομάδα με αντιπροσώπους των κρατών μελών, της εναλλασσόμενης Προεδρίας και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η οποία θα υποβάλει στο Συμβούλιο, έως τα τέλη του τρέχοντος έτους, τα απαιτούμενα μέτρα για την επίτευξη του στόχου αυτού, αφού διερευνήσει όλες τις εναλλακτικές λύσεις προς ενίσχυση του νομικού πλαισίου.»

B. «ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ. ΜΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ».⁶

Το πρόγραμμα προσαρμογής της Ελλάδας αποτελεί κυρίαρχο ζήτημα για το μέλλον της ζώνης του ευρώ. Οι χρηματιστηριακές αγορές δείχνουν ότι έχουν περιορισμένη πίστη στην επίσημη θέση της Ελλάδας, ότι δηλαδή η χώρα έχει ήδη κάνει αρκετά για αυτή τη χρονιά και ότι όλα είναι υπό έλεγχο. Είναι προφανές, ακόμη και με μια επιπόλαια ματιά, ότι σημαντικό μέρος της αύξησης των εσόδων δεν είναι πιθανό να υλοποιηθεί και ότι οι σκληρές επιλογές και οι αναπόφευκτες περικοπές αναβλήθηκαν. Κατά συνέπεια, η κύρια αδυναμία αυτού του προϋπολογισμού είναι ότι, μακροπρόθεσμα, δεν είναι αξιόπιστος, δεδομένου ότι η απαιτούμενη μακροχρόνια προσαρμογή είναι η μείωση του ελλείμματος στο 10% του ΑΕΠ. Μια μείωση τέτοιου μεγέθους δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί σε λίγα χρόνια.

Ο ελληνικός προϋπολογισμός για το 2010 περιλαμβάνει μέτρα που, επισήμως, πρέπει να μειώσουν το έλλειμμα στο 6% του ΑΕΠ, με σχεδόν τα 2/3 να προέρχονται από φορολογικές αυξήσεις και το 1/3 από περικοπές δαπανών. Ένα πρώτο σχόλιο είναι ότι τα επιτυχημένα προγράμματα προσαρμογής συνήθως έχουν αντίθετη κατανομή μεταξύ των περικοπών των δαπανών και της αύξησης των εισοδημάτων.

Γενικότερα, φαίνεται ότι η δυναμική για περαιτέρω αυξήσεις εσόδων περιορίζεται λόγω του ότι το ΦΠΑ έχει τώρα φτάσει στο 21% και οι έμμεσοι φόροι είναι ήδη υψηλοί. Αυτό είναι ένα σημαντικό στοιχείο δεδομένου ότι ο προϋπολογισμός του 2010 πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ένα δείγμα γραφής για την επιτυχία ή μη του τριετούς προγράμματος με το οποίο η Ελλάδα έχει αναλάβει να περιορίσει το έλλειμμά της στο 10% του ΑΕΠ. Ποιες επιπλέον βελτιώσεις στο έλλειμμα μπορούν να βρεθούν σε μια

⁶ Daniel Gros, "The Greek Fiscal Adjustment Programme: An evaluation", 21/4/2010, Commentary του European Policy Centre στο <http://www.ceps.eu/book/greek-fiscal-adjustment-programme-evaluation> - Ελεύθερη μετάφραση από την Ομάδα του δελτίου. Το Σχόλιο αυτό είχε γραφτεί πριν ανακοινωθούν τα πρόσθετα μέτρα.

οικονομία που είναι πιθανό να καταρρακωθεί και, κατά συνέπεια, είναι απίθανο να παράγει υψηλότερα φορολογικά έσοδα;

Σημαντικές περικοπές στα έσοδα της κοινωνικής ασφάλισης εμφανίζονται αναπόφευκτες. Οι δαπάνες για την κοινωνική ασφάλιση αντιστοιχούν στο 30% του ΑΕΠ και, κατά συνέπεια, αποτελούν τη βάση για περικοπές τρεις φορές μεγαλύτερες από το συνολικό ποσό των μισθών του δημόσιου τομέα. Επιπλέον, το μεγαλύτερο μέρος του ελλείμματος που έχει προκύψει κατά την τελευταία δεκαετία μπορεί να αποδοθεί στην ευρεία επέκταση των δαπανών κοινωνικής ασφάλισης από ένα ποσοστό λίγο μεγαλύτερο από το 20% του ΑΕΠ στο 30% του ΑΕΠ. Από αυτό το ποσοστό θα πρέπει να γίνουν οι μεγάλες περικοπές αν τα δημόσια οικονομικά τεθούν σε μια βιώσιμη βάση στην Ελλάδα. Από την άλλη, όμως, πλευρά, δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι η κυβέρνηση θα είναι πρόθυμη και σε θέση να προωθήσει περικοπές πριν προχωρήσει η κρίση.

Μια ενδελεχής ανάλυση των μεμονωμένων μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο του Προγράμματος Σταθερότητας της Ε.Ε. θα κατέληγε ότι τα μισά μέτρα δεν πείθουν και δεν είναι πιθανό να οδηγήσουν στο σχεδιαζόμενο αποτέλεσμα. Αυτό εφαρμόζεται, ιδιαίτερα, στο μέρος των εσόδων.

Η κοινή αποστολή του ΔΝΤ/Ε.Ε. που άρχισε στην Αθήνα είναι πιθανό να επιμείνει στα ουσιαστικά πρόσθετα μέτρα που απαιτούνται, αν η χώρα συνειδητοποιήσει το στόχο της επίτευξης μιας βιώσιμης φορολογικής στάσης έως το 2012.

Γ. ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Αγγλικός τύπος

Η προσφυγή της Ελλάδας στην Ε.Ε. και στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο μονοπώλησε το ενδιαφέρον του αγγλικού τύπου. Εκτενής αναφορά γίνεται στον αγγλικό τύπο στο ότι για να λάβει η Ελλάδα τα δάνεια που της έχουν υποσχεθεί οι χώρες της ευρωζώνης είναι απαραίτητο να εφαρμόσει, χωρίς αποκλίσεις, όλες τις μεταρρυθμίσεις για τις οποίες έχει δεσμευθεί προκειμένου να μειώσει τα δημόσια ελλείμματα της. Αναφέρεται, μάλιστα, ότι πρόκειται για ένα πρόγραμμα που θα περιλαμβάνει «μειζονες» δημοσιονομικές και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

Ωστόσο, θετικός ήταν απέναντι στην απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης να προσφύγει στον κοινοτικό μηχανισμό στήριξης για την οικονομία ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Durão Barroso, εκτιμώντας ότι το αίτημα για οικονομική βοήθεια της Ελλάδας που έχει επιβαρυνθεί με ένα χρέος ρεκόρ, είναι πολύ καλό «για τη σταθερότητα της ζώνης του ευρώ». Χαρακτηριστικά δήλωσε ότι προτεραιότητα αυτή τη στιγμή είναι η προετοιμασία ενός προγράμματος προσαρμογής, η οποία όπως τόνισε είναι μια πολύπλοκη και δύσκολη διαδικασία.

Επιπλέον, αρκετές αναφορές γίνονται στην αρνητική στάση της Γερμανίας για τη δανειοδότηση της Ελλάδας. Επισημαινόταν ότι οι χρηματοδοτήσεις προς την Ελλάδα, που θα έχουν τη μορφή συντονισμένης δανειοδότησης από τις χώρες της ευρωζώνης, θα συνδέονται άμεσα με την εφαρμογή των αποφάσεων για (συγκεκριμένες) σε κάθε φάση μεταρρυθμίσεις προκειμένου να επιτυγχάνεται ο στόχος της δημοσιονομικής εξυγίανσης και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Επίσης αναφορές γίνονταν στο ζήτημα της ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών ενώ επισημαινόταν ότι τα υπερβολικά ελλείμματα και χρέη αποτελούν γενικότερο διεθνές πρόβλημα και αναφερόταν η εκτίμηση του

Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου σύμφωνα με την οποία όλες οι αναπτυγμένες οικονομίες, ανάμεσά τους και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής έπρεπε να περιορίσουν σημαντικά τη δημοσιονομική τους πολιτική μέσα στην επόμενη δεκαετία για να σταθεροποιήσουν το έλλειμμα τους.

- “Greek crisis: the high cost of inaction”, 28/4/ 2010, Financial Times
- Münchau M, “Greece is Europe's very own subprime crisis”, 24 /4/2010, Financial Times
- Garnham P, “Greece crisis takes toll on euro”, 23/4/2010, Financial Times
- Arnott S, “Greece calls on EU-IMF lifeline to calm markets”, 24/4/2010, The Independent
- O'Grady S, “Merkel defies critics to back Greek rescue”, 24/4/2010, The Independent
- Hamilton A, “Save Greece and we save ourselves”, 29/4/2010, The Independent

Γαλλικός τύπος

Και για το μήνα Απρίλιο στα πρωτοσέλιδα των γαλλικών εφημερίδων κυριαρχεί η οικονομική κρίση στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Αναμφισβήτητα η Ευρώπη αντιμετωπίζει τη χειρότερη οικονομική κρίση από τη Μεγάλη Ύφεση της δεκαετίας του 1930. Σ' αυτό προστίθεται και η ολιγωρία της Γερμανίας να εγκρίνει τη στήριξη για την Ελλάδα. Η Γερμανία ήθελε τα δάνεια στην ευρωζώνη να χορηγούνται με επιτόκια της αγοράς της τάξης του 7,4%, ενώ ο πρόεδρος της ΕΚΤ, Jean-Claude Trichet, ήθελε ένα ποσοστό κοντά σε εκείνα που έχουν οι χώρες ευρώ. Σύμφωνα με δημοσιεύματα του γαλλικού τύπου, ο συμβιβασμός ήταν λογικός. «Στόχος μας είναι να συνεχίσει να δανείζεται η Ελλάδα χωρίς κανένα πρόβλημα από τις αγορές, όπως κάνει σήμερα με έντοκα γραμμάτια δημοσίου».)

Σύμφωνα με το γαλλικό τύπο, οι χώρες που βρίσκονται εκτός ευρωζώνης και ενδιαφέρονται για το κοινό νόμισμα θα πρέπει να περιμένουν περισσότερο από το αναμενόμενο για να μπορέσουν να το υιοθετήσουν. Μεταξύ των χωρών του πρώην κομμουνιστικού μπλοκ, μόνο η Σλοβενία και η Σλοβακία έχουν μέχρι σήμερα υιοθετήσει το ευρώ. Ο κατάλογος των υποψηφίων είναι μακρύς. Οι τρεις δημοκρατίες της Βαλτικής - Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία - έχουν ήδη συνδέσει τα νομίσματά τους με το ευρώ με σταθερό επιτόκιο. Η Εσθονία επιθυμεί να το υιοθετήσει, μέχρι το 2011, ενώ η Βουλγαρία θέλει, αρχής γενομένης από φέτος να περιληφθεί στον ευρωπαϊκό μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών. Αντλώντας επιχειρήματα από την κρίση, η Πολωνία και η Ουγγαρία είχαν ζητήσει, το 2009, οι ιδρυτές του ευρώ να απλουστεύσουν τη διαδικασία της ένταξης. Η Ουγγαρία έχει μεγάλο δημόσιο χρέος που αγγίζει το 80% του ΑΕΠ της, επλήγη από την κρίση, το φθινόπωρο του 2008 και δέχτηκε χρηματοδοτική ενίσχυση από το ΔΝΤ και την Ε.Ε. Επισημαίνεται ότι η οικονομική κρίση της Ελλάδας έπληξε τη συνοχή της νομισματικής ένωσης και αποδυνάμωσε τη διεύρυνσή της. «Οι Ευρωπαίοι ηγέτες είναι βέβαιο ότι θα προσπαθήσουν να αποθαρρύνουν ορισμένους υποψήφιους», λέει ο Gunter Deuber, οικονομολόγος της Deutsche Bank και ειδικός στην Ανατολική Ευρώπη.

Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα του γαλλικού τύπου, η θέση του Oli Rehn, Ευρωπαίου Επιτρόπου Οικονομικών και Νομισματικών υποθέσεων, για την κρίση στην ευρωζώνη είναι ότι πρέπει να προχωρήσουμε στη μεταρρύθμιση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, καθώς και στη βελτίωση της «οικονομικής διακυβέρνησης». Ο Oli Rehn επιθυμεί την ενίσχυση των εργαλείων στήριξης και την εξασφάλιση ότι εκτός από τα ελλείμματα και το χρέος, και άλλοι δείκτες θα λαμβάνονται υπόψη στις Βρυξέλλες

και ότι οι κυρώσεις θα είναι ταχύτερες, ώστε να αποφευχθεί στο μέλλον η επανάληψη της ελληνικής κρίσης.

Τελικά, ενώ η Ελλάδα άρχισε τις συνομιλίες με αξιωματούχους της ΕΚΤ και του ΔΝΤ σχετικά με τους όρους του προγράμματος βοήθειας που παρέχεται από την ευρωζώνη, η Γαλλία δεσμεύτηκε για τη χορήγηση, εφόσον χρειαστεί, ενός δανείου ύψους 6,3 δισ. €. Ο γενικός μηχανισμός είναι €30 δισ. για το πρώτο έτος, δεδομένου ότι κάθε χώρα καλείται να συμμετάσχει, με βάση το ποσοστό που κατέχει στο κεφάλαιο της ΕΚΤ (20,97% για τη Γαλλία). «Είμαστε στο πλαίσιο των διμερών δανείων, δεν είναι ένα δώρο», τόνισε στον τύπο, η Γαλλίδα Υπουργός Οικονομίας Christine Lagarde. Με τη σειρά της, η Lagarde ευελπιστεί: «Όλες οι χώρες θα είναι συνδεδετικοί κρίκοι την ίδια στιγμή. Δηλαδή μέσα Μαΐου». Εκείνη την περίοδο, η Ελλάδα θα πρέπει να έχει περίπου 8 δισεκατ. € για να αναχρηματοδοτήσει το χρέος της ενώ οι γερμανικές εκλογές στο κρατίδιο της Βόρειας Ρηνανίας-Βεσφαλίας, κάτι που είναι ζωτικής σημασίας για την καγκελάριο Angela Merkel, θα έχουν πραγματοποιηθεί. Πάντως και η Γαλλία και η Γερμανία έχουν εντείνει τις πιέσεις τους στην Ελλάδα σχετικά με τους όρους για τη χορήγηση των ενισχύσεων.

- “La fragilité économique et politique du Portugal fait craindre que le pays soit la prochaine cible des marches”, Le Monde, 26.04.2010
- “Paris et Berlin posent leurs conditions au versement des aides à la Grèce”, Le Monde, 25.04.2010
- “Les marchés font monter la pression sur la Grèce”, Le Monde, 26-04-2010
- “Le nouveau déficit de la Grèce inquiète les marchés”, Le Figaro, 22-04-2010
- «L'Allemagne persiste: “Athènes n'a pas demandé d'aide”», AFP- Le Monde, 21-04-2010
- “La France s'engage sur un prêt de 6,3 milliards d'euros à la Grèce”, Le Monde, 21-04-2010
- “Athènes attend que les marchés repartent et retrouvent confiance”, Le Monde, 13-04-2010
- “Pour éviter une réédition du cas grec, Bruxelles souhaite renforcer les outils de surveillance et de sanction”, Le Monde, 15-04-2010
- “La Grèce se rapproche d'une demande d'aide financière d'urgence”, Le Monde, 16-04-2010
- «La Grèce entame les “actions préparatoires” pour une “éventuelle activation” de l'aide financière européenne et du FMI», AFP-Le Monde, 16-04-2010
- “Enfin une bonne nouvelle du côté de l'Europe!”, Le Monde, 16-04-2010
- «La crise grecque est “désamorcée”», AFP-Le Monde, 13-04-2010
- “L'Estonie bien décidée à adopter l'euro”, AFP-Le Figaro, 02-04-2010
- «Grèce : “Le marché est déconnecté de la réalité”», Le Figaro, 07-04-2010
- “Les pays candidats à l'euro craignent d'être victimes de la crise grecque”, Le Monde, 02-04-2010
- “Le pire de la crise financière grecque est passé estime George Papandréou”, Le Monde, 03-04-2010
- «Le vice-premier ministre grec dénonce les “préjugés raciaux” allemands», Le Monde, 05-04-2010

Γερμανικός τύπος

Κατά την τρέχουσα περίοδο, ο προβληματισμός γύρω από τη διαχείριση της οικονομικής κρίσης και την περίπτωση της Ελλάδας παρουσιάζεται κατά τρόπο «συγκεχυμένο», αποτυπώνοντας διαφορετικές και άλλοτε αντικρουόμενες μεταξύ τους

αντιλήψεις που βρίσκουν τη «λογική» τους στις ανατροπές και ραγδαίες εξελίξεις του Απριλίου. Είναι κρίσιμης σημασίας η διαπίστωση ότι η επισκόπηση που ακολουθεί είναι σαφώς επηρεασμένη από τις επικείμενες περιφερειακές εκλογές και η σκοπιά είναι περισσότερο «Γερμανική» παρά «Ευρωπαϊκή».

Επιχειρώντας έναν απολογισμό της Συνόδου Κορυφής στα τέλη Μαρτίου, οι αρθρογράφοι διαπιστώνουν ότι η Γερμανία δεν είχε ποτέ άλλοτε βρεθεί κάτω από τόση μεγάλη πίεση. Από τη μία πλευρά, οι σκληροπυρηνικοί, σπεύδουν να τονίσουν ότι στην Ευρώπη «φυσάει ένας νέος άνεμος» καθώς για δεκαετίες η Γερμανία «πλήρωνε» στο όνομα της «Ευρωπαϊκής αλληλεγγύης», τώρα όμως οι όροι αλλάζουν κι η χώρα απαλλάχτηκε από τον πάγιο ρόλο της ως κύριος χρηματοδότης της Ε.Ε. Η άλλη πλευρά, κάνει λόγο για μία «νέα γερμανική δικτατορία» που ασκείται από τη Σιδηρά Κυρία, Angela Merkel, το προφίλ της οποίας απομονώνει διπλωματικά τη χώρα. Η κριτική στρέφεται γύρω από την επικοινωνιακή πολιτική της Καγκελαρίου, η οποία μέσω των καθυστερήσεων και των ασαφειών των γερμανικών θέσεων στις συναντήσεις των Βρυξελλών είχε ως αποτέλεσμα τον έντονο προβληματισμό των διεθνών χρηματαγορών. Τελικά, η Angela Merkel, σχολιάζει η Die Welt την επομένη της συμφωνίας του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας, δεν κατάφερε να καθυστερήσει περισσότερο το ζήτημα της συνεργασίας των κρατών-μελών της Ευρωζώνης με συνέπεια την ενίσχυση της δυσaréσκειας των Γερμανών πολιτών. Το ερώτημα που απασχολεί είναι κατά πόσον πρόκειται για μία ακόμη «επιδότηση» την οποία θα επιβαρυνθεί ο Γερμανός φορολογούμενος, ή, όπως μάχεται ο Γερμανός Υπουργός Οικονομικών Wolfgang Schäuble, εάν προασπίζονται γερμανικά οικονομικά συμφέροντα στην Ευρωζώνη.

Ως προς την Ελλάδα, από τις αρχές μέχρι και τα μέσα Απριλίου, σημαντική μερίδα του γερμανικού τύπου χαιρετίζει τις προσπάθειές της να ξεπεράσει την οικονομική κρίση βασιζόμενη στις δυνατότητές της. Χαρακτηριστικό άρθρο της Frankfurter Allgemeine Zeitung μάλιστα διαβλέπει σημάδια ωρίμανσης της ελληνικής νοοτροπίας. Από τα μέσα έως τέλη Απριλίου, όμως, η κατάσταση διαφοροποιείται εκ νέου. Τις τελευταίες μέρες οι ανησυχίες γύρω από την οικονομία της Ελλάδας πληθαίνουν και η αντιπαράθεση μεταξύ γερμανικής κυβέρνησης, Κόμματος Ελευθέρων Δημοκρατών (FDP) και ομοσπονδιακής τράπεζας (Bundesbank) φουντώνει. Η τελευταία προειδοποιεί για τις αυξανόμενες οικονομικές ανάγκες της ελληνικής οικονομίας και ο Πρόεδρος, Alex Weber, κρίνει μάλλον ανεπαρκή το μηχανισμό στήριξης. Χαρακτηριστικά, άρθρο της Die Welt, αναφέρει ότι η βοήθεια αποτελεί απλά μία «σταγόνα στην καυτή ελληνική πέτρα».

Γενικότερα, οι αρθρογράφοι διαπιστώνουν μία σημαντική αλλαγή στην Ευρωπαϊκή πολιτική της Γερμανίας, η οποία θεωρείται πως ξεφεύγει από τον Ευρωπαϊκό προσανατολισμό της και περιορίζεται στα «εσωτερικά» της. Η επιφυλακτικότητα του γερμανικού τύπου φτάνει στο αποκορύφωμα της όταν η συζήτηση στρέφεται γύρω από την ΕΚΤ, η οποία περνά μία κρίση εμπιστοσύνης. Σε δημοσιεύματα προηγούμενων μηνών θα μπορούσε κανείς να διακρίνει σημάδια ρήξης της ΕΚΤ με τη Γερμανία, το λεξιλόγιο όμως που χρησιμοποιείται τον τελευταίο μήνα είναι ιδιαίτερα αιχμηρό, πόσο μάλλον όταν πρόκειται για έναν θεσμό που διαμορφώθηκε κατά το πρότυπο της “Buba” (Bundesbank) με τις ίδιες «αυστηρές προδιαγραφές». Πιο συγκεκριμένα, η ΕΚΤ αποδεικνύεται κατώτερη των γερμανικών προσδοκιών, έχοντας εξελιχτεί σε βασικό πεδίο πολιτικής μάχης στην ΕΕ.

Συμπερασματικά, οι ραγδαίες εξελίξεις του μήνα σε συνδυασμό με την παρατηρούμενη «εσωστρέφεια» της γερμανικής πολιτικής (εκλογές, πίεςεις επί του προϋπολογισμού, δυσaréσκεια-απογοήτευση Γερμανών πολιτών), οδηγούν σε έναν βομβαρδισμό πληροφοριών αλλά και σε έντονες αντιπαράθεσεις στο εσωτερικό πολιτικό πεδίο. Η Γερμανία αμφιταλαντεύεται όσο ποτέ άλλοτε μεταξύ «απομονωτισμού» και εκπλήρωσης των ευθυνών της ως μία «άγκυρα σταθερότητας» στην Ευρώπη.

- Stephanie Lob, “Europäer sprechen vom Diktat der Deutschen”, Die Welt, 26/3/2010
- Christoph B. Schiltz und Katharina Schaefer, “Europa schwenkt auf Merkels Kurs ein”, Die Welt, 26/3/2010
- Klaus-Dieter Frankenberger, “Mitten in Europa Normales Deutschland”, FAZ, 3/4/2010
- “Die Griechen beginnen aus der Krise zu lernen”, FAZ, 7/4/2010
- Alexander Hagelüken, “Griechenland und die Finanzmärkte Berechtigte Skepsis”, Sueddeutsche Zeitung, 7/4/2010
- Jörg Eigendorf, “EU verliert in der Finanzkrise an Glaubwürdigkeit”, Die Welt, 10/4/2010
- Robert von Heusinger, “Euroland lässt sich vorführen”, Frankfurter Rundschau, 11/4/2010
- Manfred Schäfers, “Hilfe für Griechenland Das große Schummeln”, FAZ, 13/4/2010
- Erwin Grandinger, “Geldpolitik oder Guillotine für Griechenland”, Die Welt, 17/4/2010
- Catherine Hoffmann, “Ein Geruch von Panik”, Sueddeutsche Zeitung, 22/4/2010
- Florian Hassel, “Eine Umschuldung wäre Griechenlands Rettung”, Die Welt, 24/4/2010

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ, ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ Ε.Ε.

(Για λογαριασμό του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας). Επιλογή από ευρύτερο κείμενο από το τριμηνιαίο δελτίο που παραδόθηκε το Μάρτιο του 2010). Την ομάδα έργου συντονίζει ο Νίκος Κουτσιαράς.

«Προοπτικές για την Παγκόσμια Οικονομία», Ιανουάριος 2010⁷

Η συγκεκριμένη έκθεση για το 2010 επικεντρώνεται στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, αναλύοντας τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης σε αυτές και προτείνοντας στρατηγικές και κατευθύνσεις πολιτικής για τη μετρίαση των δυσμενών συνεπειών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, στις πιέσεις που αυτό δέχεται εξαιτίας της κρίσης και τις πολιτικές εκείνες που θα δώσουν νέα ώθηση στους χρηματοπιστωτικούς θεσμούς των αναπτυσσόμενων χωρών, χωρίς να εκτίθενται στην αβεβαιότητα και τις διακυμάνσεις που συνεπγεται η υπέρμετρη εξάρτηση από τις διεθνείς κεφαλαιακές ροές.

Έξοδος από την κρίση-ανάκαμψη με αργούς ρυθμούς

Οι άμεσες και βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις της διεθνούς οικονομικής κρίσης έχουν, σε μεγάλο βαθμό, περάσει πλέον στο παρελθόν. Μια σειρά από μεταβλητές στις οποίες αντανakλάται το επίπεδο λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών αγορών έχουν εξομαλυνθεί σε σημαντικό βαθμό συγκριτικά με τα επίπεδα στα οποία κυμάνθηκαν κατά την περίοδο κορύφωσης της κρίσης. Οι χρηματιστηριακές αγορές στις ανεπτυγμένες και στις ταχέως αναπτυσσόμενες οικονομίες έχουν ανακτήσει σχεδόν τη μισή από την αξία που απώλεσαν εξαιτίας της κρίσης, τα επιτόκια του διατραπεζικού δανεισμού έχουν εξομαλυνθεί, το ίδιο και οι αποδόσεις των ομολόγων, ενώ οι συναλλαγματικές ισοτιμίες των περισσότερων αναπτυσσόμενων χωρών ως προς το δολάριο έχουν επιστρέψει στα προ κρίσης επίπεδά τους.

Ύστερα, λοιπόν, από δύο με τρία τρίμηνα διαδοχικών μειώσεων, το παγκόσμιο ΑΕΠ εισέρχεται σε τροχιά ανόδου με ρυθμούς σχετικά υψηλούς εντός του 2009 και μέχρι και το πρώτο μισό του 2010.

Πίνακας 1: Πραγματικό ΑΕΠ (μεταβολές %)

	2007	2008	2009h	2010i	2011i
Κόσμος	3.9	1.7	-2.2	2.7	3.2
Ανεπτυγμένες χώρες	2.6	0.4	-3.3	1.8	2.3
ΟΟΣΑ	2.5	0.3	-3.3	1.8	2.3
Ευρωζώνη	2.7	0.5	-3.9	1.0	1.7
Ιαπωνία	2.3	-1.2	-5.4	1.3	1.8
ΗΠΑ	2.1	0.4	-2.5	2.5	2.7
Χώρες εκτός ΟΟΣΑ	5.4	2.6	-2.3	2.9	3.9
Αναπτυσσόμενες χώρες	8.1	5.6	1.2	5.2	5.8
Ευρώπη Και Κεντρική Ασία	7.1	4.2	-6.2	2.7	3.6

Πηγή: WB

⁷ Παγκόσμια Τράπεζα <http://siteresources.worldbank.org/INTGEP2010/Resources/GEP2010-Full-Report.pdf>

Ωστόσο, σταδιακά ο ρυθμός ανάπτυξης θα αρχίσει να φθίνει καθώς θα εξαντλούνται οι θετικές συνέπειες στο προϊόν από την εκτεταμένη δημοσιονομική παρέμβαση και από την προσαρμογή των αποθεμάτων, ενώ, παράλληλα, οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά θα περιστέλλουν τις δαπάνες τους, προκειμένου να αποκαταστήσουν την ισορροπία στους ισολογισμούς τους.

Για τις αναπτυσσόμενες χώρες, ο ρυθμός αύξησης του προϊόντος αναμένεται να κορυφωθεί στο τέλος του 2009 και εντός του πρώτου μισού του 2010, πριν επιστρέψει σε χαμηλότερους ρυθμούς μεταβολής προς το τρίτο και τέταρτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους. Λιγότερο ευοίωνες είναι οι προβλέψεις για την Κεντρική Ασία και την Ευρώπη (για τα αναπτυσσόμενα κράτη των εν λόγω περιφερειών), όπου ο ρυθμός μεταβολής αναμένεται να είναι χαμηλότερος, αφενός γιατί η συνολική ζήτηση είχε φτάσει να υπερβαίνει τη δυνητική κατά την προ της κρίσης περίοδο και, αφετέρου γιατί οι αναπτυσσόμενες χώρες των περιφερειών αυτών εκτέθηκαν συγκριτικά περισσότερο στις δυσμενείς συνέπειες της κρίσης.

Σε κάθε περίπτωση, ο ρυθμός ανάκαμψης σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα θα είναι αργός, ενώ το βάθος και η ένταση της κρίσης έχει ήδη αφήσει τα σημάδια της στις περισσότερες αναπτυσσόμενες οικονομίες. Η ανεργία θα εξακολουθήσει να αυξάνεται τουλάχιστον μέχρι και το 2011, ενώ ορατός είναι ο κίνδυνος συρρίκνωσης συγκεκριμένων παραγωγικών κλάδων. Επιπλέον, η απόκλιση μεταξύ πραγματικού και δυνητικού προϊόντος θα παραμείνει υψηλή (4% του δυνητικού ΑΕΠ) και για το 2011, ενώ εξίσου ισχυρές θα είναι οι επιπτώσεις στα δημόσια έσοδα και στην αύξηση της φτώχειας (υπολογίζεται ότι η κρίση θα εξωθήσει περίπου 64 εκ. άτομα να ζουν με λιγότερο από \$1,5 ημερησίως).

Σε γενικές γραμμές, οι οικονομικές προοπτικές για τις αναπτυσσόμενες χώρες περιβάλλονται από έντονη αβεβαιότητα, εφόσον πολλά θα εξαρτηθούν από το βαθμό ανταπόκρισης της ιδιωτικής κατανάλωσης και επένδυσης στην τρέχουσα άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία με τη σειρά της «πυροδοτήθηκε» από την έντονη μακροοικονομική παρέμβαση και την προσαρμογή του αποθεματικού κύκλου (δηλαδή από δύο παράγοντες προσωρινής φύσεως). Αν η ανταπόκριση του ιδιωτικού τομέα είναι ασθενέστερη του αναμενομένου, και αν τα δημοσιονομικά μέτρα στήριξης αποσυρθούν πρόωρα και πριν η ανάκαμψη καταστεί βιώσιμη, τότε οι ρυθμοί ανάκαμψης θα δεχτούν ισχυρό πλήγμα. Εντούτοις, εξίσου προβληματική θα είναι και η περίπτωση της καθυστερημένης απόσυρσης των έκτακτων μέτρων δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής, αφού για τη μεν πρώτη περίπτωση ελλοχεύει ο κίνδυνος της εκτόπισης του ιδιωτικού τομέα, για τη δε δεύτερη η εμφάνιση πληθωριστικών πιέσεων εξαιτίας της υπερβολικά χαλαρής νομισματικής πολιτικής που εφαρμόσθηκε.

Άνθηση του διεθνούς χρηματοπιστωτικού τομέα και δυνητικό προϊόν των αναπτυσσόμενων χωρών

Η έκρηξη ρευστότητας που χαρακτήρισε τα πρώτα 7 χρόνια του 21^{ου} αιώνα δημιούργησε ευνοϊκές χρηματοοικονομικές συνθήκες τόσο στις ανεπτυγμένες, όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Μία σειρά από καινοτομίες στους τρόπους χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, διαφορετικής από αυτήν της παραδοσιακής τραπεζικής και συμπεριλαμβανομένων σχημάτων χρηματοδότησης έξω από τους τραπεζικούς ισολογισμούς, έδωσε την ευκαιρία στις τράπεζες να αυξήσουν τους ρυθμούς δανειοδοτήσεων και μάλιστα μέσα σε ένα χαλαρό ρυθμιστικό πλαίσιο χαμηλών

κεφαλαιακών προδιαγραφών. Η διαδικασία αυτή οδήγησε σε μία ταχύτατη αύξηση ρευστότητας που με τη σειρά της άσκησε ισχυρές πτωτικές πιέσεις στα επιτόκια και, άρα, συνέβαλε καθοριστικά στη μείωση του κόστους κεφαλαίου. Αποτέλεσμα όλων αυτών των διαδικασιών ήταν η σημαντική μείωση του κόστους δανεισμού, η αύξηση των επενδύσεων και η αύξηση της συνολικής προσφοράς χωρίς την παράλληλη ανάδυση πληθωριστικών πιέσεων στις αναπτυσσόμενες οικονομίες. Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά μέσο όρο ο λόγος επενδύσεων προς ΑΕΠ στις αναπτυσσόμενες χώρες αυξήθηκε κατά 5,5% με την ποσοστιαία μεταβολή να κυμαίνεται από 1,4% στις χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής μέχρι 8,1% στη Ν.Α. Ασία. Επίσης, ο λόγος κεφαλαίου προς ΑΕΠ μεταξύ των ετών 2000-2007 ήταν κατά 10% υψηλότερος συγκριτικά με αυτόν που θα ίσχυε αν τα επιτόκια είχαν σταθεροποιηθεί στα επίπεδα του 2002.

Από την παραπάνω αναπτυξιακή διαδικασία, εξαίρεση αποτέλεσαν οι αναπτυσσόμενες χώρες της Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας, κυρίως, γιατί οι επιπλέον πόροι που δημιουργήθηκαν στράφηκαν προς την κατανάλωση αντί της επένδυσης. Έτσι, ο λόγος των επενδύσεων προς το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 4,9%, ενώ το αντίστοιχο μέσο ποσοστό για το σύνολο των αναπτυσσόμενων κρατών κυμάνθηκε στο 5,5%. Γενικότερα, οι διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ των χωρών ως προς το κόστος δανεισμού (δεδομένου ότι για κάθε χώρα παρατηρήθηκε μείωση των επιτοκίων για την περίοδο 2000-2007) οφείλονται σε παραμέτρους, όπως ο βαθμός ανοίγματος μίας οικονομίας, η ομαλή και αξιόπιστη λειτουργία των θεσμών, το κατά πόσο το οικονομικό και θεσμικό περιβάλλον ευνοεί την ανάπτυξη των επενδύσεων και την ποιότητα, αποτελεσματικότητα και επάρκεια του ρυθμιστικού πλαισίου. Οι χώρες που εμφάνισαν ικανοποιητικές επιδόσεις στους παραπάνω τομείς, ήταν και αυτές που κατάφεραν στο μεγαλύτερο ποσοστό να μετατρέψουν τις αυξημένες εισροές κεφαλαίου σε άμεσες ξένες επενδύσεις και, άρα, σε υψηλότερο δυνητικό προϊόν.

Μεσοπρόθεσμες επιπτώσεις της κρίσης στους χρηματοπιστωτικούς τομείς των αναπτυσσόμενων χωρών και προτάσεις πολιτικής

Πέραν των άμεσων και βραχυπρόθεσμων συνεπειών της κρίσης, που συνοψίζονται σε μία βαθειά ύφεση με έντονη συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας για το σύνολο σχεδόν της παγκόσμιας οικονομίας, οι μεσοπρόθεσμες συνέπειες θα προκύψουν ως προϊόν μίας σειράς ρυθμιστικών παρεμβάσεων στο πλαίσιο λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών συστημάτων. Εξάλλου, είναι μάλλον λογική και αναμενόμενη μία τέτοια εξέλιξη, δεδομένου ότι η αφετηρία εκδήλωσης της κρίσης έγκειται σε ρυθμιστικές αποτυχίες. Σε γενικές γραμμές, οι παρεμβάσεις αυτές εκτείνονται σε πέντε κατευθύνσεις: (1) επέκταση και εμβάθυνση των ρυθμίσεων των χρηματοπιστωτικών αγορών, (2) εισαγωγή κανόνων και πολιτικών προσανατολισμένων στη θωράκιση των αναπτυσσόμενων οικονομιών από την αστάθεια των διεθνών χρηματαγορών, (3) ενίσχυση εγχώριων και περιφερειακών χρηματοπιστωτικών θεσμών, (4) αύξηση της αποστροφής του κινδύνου και (5) μείωση του εύρους τραπεζικής διαμεσολάβησης και άρα συχνότερη χρήση μεθόδων παραδοσιακής τραπεζικής.

Στο σύνολό τους οι συγκεκριμένες ρυθμιστικές πρωτοβουλίες προβλέπεται ότι θα οδηγήσουν σε μείωση της προσφοράς εγχώριας ρευστότητας και, άρα, σε αύξηση του κόστους του χρήματος. Αυτό με τη σειρά μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της εισροής κεφαλαίων προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και, δεδομένου του υψηλού βαθμού

εξάρτησης των χωρών αυτών από τα ξένα κεφάλαια, σε μείωση των εγχώριων επενδύσεων και του μακροπρόθεσμου δυνητικού προϊόντος. Επιπρόσθετα, ως παράπλευρες απώλειες αναφέρονται η πτώση της απόδοσης των επενδυτικών σχεδίων, του ανταγωνισμού και του ρυθμού μετάδοσης τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, ειδικότερα για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις εκτιμάται ότι θα μειωθούν από τα τρέχοντα επίπεδα του 3,9% του ΑΕΠ των αναπτυσσόμενων κρατών σε 2,8-3,0%, με τις συνέπειες να είναι περισσότερο δυσμενείς για περιφέρειες, όπως η Υποσαχάρεια Αφρική, η Ευρώπη, η Κεντρική Ασία και η Λατινική Αμερική στις οποίες οι άμεσες ξένες επενδύσεις αντιπροσωπεύουν το 20% του συνόλου των επενδύσεων.

Από την άλλη, η υπέρμετρη εισροή κεφαλαίων προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και η επακόλουθη έντονη εξάρτηση από ξένα κεφάλαια, αποτελεί συχνά παράγοντα αποσταθεροποίησης. Υπό αυτό το πρίσμα, η μείωση του βαθμού ολοκλήρωσης στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου μπορεί να αποφέρει συγκεκριμένα οφέλη για τα αναπτυσσόμενα κράτη στο βαθμό που μειώνει την εξάρτηση από ξένα κεφάλαια και άρα την πιθανότητα εμφάνισης αποσταθεροποιητικών φαινομένων. Σύμφωνα με τη συλλογιστική αυτή, και με βάση το γεγονός πως ακόμα και χώρες με συνετές μακροοικονομικές πολιτικές και ολοκληρωμένα ρυθμιστικά πλαίσια, δεν κατάφεραν να προστατευτούν από την κρίση, είναι πολύ πιθανή μία στροφή πολιτικής προσανατολισμένης προς τη μείωση του βαθμού ανοίγματος στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου. Οι κυβερνήσεις των αναπτυσσόμενων χωρών, στην προσπάθειά τους να θωρακίσουν τις οικονομίες τους από μελλοντικούς κλυδωνισμούς στο χρηματοοικονομικό σύστημα, είναι πιθανό να εφαρμόσουν πολιτικές αύξησης των συναλλαγματικών διαθεσίμων και επιβολής περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων. Ωστόσο, τα διδάγματα από την εφαρμογή παρόμοιων πολιτικών σε προγενέστερες κρίσεις αποδεικνύουν πως τέτοιου τύπου επιλογές συνοδεύονται από υψηλό κόστος, χωρίς παράλληλα να διασφαλίζουν και τον απαιτούμενο βαθμό αποτελεσματικότητας.

Οι πλέον αποτελεσματικοί τρόποι αντιμετώπισης παρόμοιων κρίσεων μελλοντικά εστιάζονται σε δύο κατευθύνσεις πολιτικής. Η μία υπαγορεύει την ενίσχυση και βελτίωση των εγχώριων χρηματοπιστωτικών θεσμών και του τρόπου λειτουργίας του συστήματος η οποία, μεταξύ άλλων, μπορεί να οδηγήσει και σε καλύτερη αξιοποίηση των ξένων κεφαλαίων, καθώς θα συμβάλει στην τόνωση του τραπεζικού ανταγωνισμού και στον επιμερισμό του κινδύνου. Η δεύτερη έγκειται στην προώθηση περιφερειακών μορφών ολοκλήρωσης, ειδικότερα για τις χώρες μεσαίου εισοδήματος, προκειμένου να επιτευχθεί η μείωση του κόστους χρήματος μέσω μείωσης των επιτοκίων και η εκμετάλλευση οικονομιών κλίμακας. Τέλος, για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες είναι προτιμότερη η επιδίωξη συνεργασιών με ανεπτυγμένα κράτη παρά μεταξύ τους, δεδομένου του ελλειπούς θεσμικού πλαισίου και των εξαιρετικά περιορισμένων ευκαιριών για μετάδοση τεχνογνωσίας.

ΤΥΠΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ

- Βερέμης Θ, «Το Ισλάμ και η Δύση», 11/4/2010, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
- Ιωακειμίδης ΠΚ, «Από την απόγνωση στην προοπτική», 1/4/2010, ΤΑ ΝΕΑ
- Ιωακειμίδης ΠΚ, «Από την πλαστή ευημερία στην ανάπτυξη;», 23 /4/2010, ΤΑ ΝΕΑ
- Ιωακειμίδης ΠΚ, «Επικίνδυνη ανατροπή ισορροπιών», 16/4/2010, ΤΑ ΝΕΑ
- Κουλουμπής Θ, «Ελληνοτουρκικές σχέσεις: φοβικό σύνδρομο ή σύνεση;», 25 /4/2010, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

- Μαραβέγιας Ν. «Αναζητώντας απάντηση στο Αγροτικό Ζήτημα», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 29/1/2010
- Παγουλάτος Γ, Μ. Ψαλιδόπουλος, «Εικόνες από το παρελθόν», 18/4/2010, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
- Τσούκαλης Λ., «Ας πούμε και μια αλήθεια...» 23/4/2010, ΤΑ ΝΕΑ
- Τσούκαλης Λ., «Ζητούνται ηγέτες που θα εμπνεύσουν και θα πείσουν», 18/4/2010, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
- Φατούρος Δ, «Η Ευρώπη δευτεραγωνιστής», 27/4/2010, ΤΟ ΒΗΜΑ

ΞΕΝΟΣ

- Bowers D, "Greece will leave its mark long after the dust has settled", 29/4/2010, Financial Times
- Paterson T, "As size of Greek bailout soars, supply of German sympathy runs short", 30/4/2010, The Independent
- Rodrigues M, "Portugal to enforce stricter unemployment benefits", 30/4/2010, The Independent
- O'Grady S, "Greece is a problem – but Spain could destroy the euro", 30/4/2010, The Independent
- Hamish McRae, "Will the sun ever shine again on the eurozone's Club Med? ", 30/4/2010, The Independent
- Paterson T, "Euro debt crisis deepens as 'contagion' spreads from Greece to Spain", 29/4/2010, The Independent
- Tzafalias M, "I'm not sure when things will be better again", 26/4/2010, The Independent
- Arnott S, "Greece calls on EU-IMF lifeline to calm markets", 24/4/2010, The Independent
- O'Grady S, "Merkel defies critics to back Greek rescue", 24/4/2010, The Independent
- Münchau M, "Greece is Europe's very own subprime crisis", 26/4/2010, Financial Times
- Barber T, "Greece grasps €30bn lifeline", 23/4/2010, Financial Times
- Garnham P, "Greece crisis takes toll on euro", 23/4/2010, Financial Times
- Sakoui A, "Mixed response from Greece debt markets", 25/4/2010, Financial Times
- Tait N, "EU late payment law moves a step closer", 27/4/2010, Financial Times
- "German MPs claim Greece needs €120bn", 27/4/2010, Financial Times
- Rachman G, "Can Greece cope with austerity?", 27/4/2010, Financial Times
- Hope K, "Greek fire turns to Spanish fever", 28/4/2010, Financial Times
- "Greek crisis: the high cost of inaction", 28/4/2010, Financial Times
- Erian M, "Greek crisis endangers private sector", 28/4/2010, Financial Times
- Brown M, "Ireland suffers fallout from Greek crisis", 28/4/2010, Financial Times
- Atkins R, "Germany reports big fall in unemployment", 29/4/2010, Financial Times
- Oakley D, "Italian bond auction eases eurozone debt fears", 29/4/2010, Financial Times
- "Deal on Greece aid 'ready in few days'", 29/4/2010, The Independent
- Hamilton A, "Save Greece and we save ourselves", 29/4/2010, The Independent
- "Europe's leaders need to act decisively", 29/4/2010, The Independent

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

- "A deal for Greece, more work for the EU", Post Summit Analysis, 29/3/2010 στο www.epc.eu
- Alcidi C., Gros D., "The European experience with large fiscal adjustments", CEPS Commentaries, 29/4/2010
- Alessi M., Georgiev A., Egenhofer C., "Messages from Copenhagen: Assessments of the Accord and Implications for the EU", ECP Reports 1/4/2010 στο www.ceps.be

- Ayadi R., Balling M., Lierman F., "Crisis Management at Crossroads: Challenges facing cross border financial institutions at the EU level", CEPS Publication, 19/3/2010.
- Bastian J., Δελτίο Οικονομικών Πληροφοριών για την Ελλάδα 2009/10, ΕΛΙΑΜΕΠ
- De Grauwe P., "When financial markets force too much austerity", CEPS Commentaries, 6/5/2010, www.ceps.be
- Dimitrova B., "Remaking Europe's Borders through the European Neighbourhood Policy", 25/3/2010 στο www.ceps.be
- Emerson M., "President Yanukovich's Dubious Deal", CEPS Commentaries, 5/5/2010
- Emerson M., "Russia in Europe and the West", 1/4/2010 στο www.ceps.be
- Giovannini A., "It's high time the integrity of economic statistics is seriously safeguarded", CEPS Commentaries, 28/4/2010
- Gkanoutas-Leventis A., "Greece and the EMU: The Realignment of an Evolving Public Opinion", GPSG Working Paper #05 στο [http://www.gpsg.org.uk/docs/GPSG Working Paper 05.pdf](http://www.gpsg.org.uk/docs/GPSG%20Working%20Paper%2005.pdf)
- Gros D., "Greece and the IMF", CEPS Commentaries, 24/3/2010 στο www.ceps.be
- Gros D., "Learning from the US experience", CEPS Commentaries, 30/4/2010
- Gros D., "The Greek Fiscal Adjustment Programme: An evaluation", CEPS Commentaries, 27/4/2010
- Gros D., "The implications of a Greek default for the euro", CEPS Commentaries, 27/4/2010
- Gros D., "Who can save Greece?", CEPS Commentaries 15/4/2010 στο www.ceps.be
- Kaczyński P. M., "Lisbon five months on: Surveying the new EU political scene", EPIN Commentaries, 29/4/2010
- Kaczyński P. M., "Pain in Poland", CEPS Commentaries 13/4/2010 στο www.ceps.be
- Kaczyński P. M., "Single voice, single chair? How to re-organise the EU in international negotiations under the Lisbon rules", 24/3/2010 στο www.ceps.be
- Kaninda J. T. & Schepers S., "Europe's contribution to anti-corruption efforts in Sub-Saharan Africa", EPC Policy Brief, 31/3/2010 στο www.epc.eu
- Lannoo K., "Regulatory Challenges for the EU Asset Management Industry", 15/4/2010 στο www.ceps.be
- Pelkmans J., "How social the single market?", CEPS Commentaries 13/4/2010 στο www.ceps.be
- Pelkmans J., "Single Market Revival", CEPS Commentaries, 17/3/2010 στο www.ceps.be
- Primatarova A., "On High Stakes, Stakeholders and Bulgaria's EU Membership", No. 27 /EPIN Working Papers, 6/4/2010 στο www.ceps.be
- Tilford S. & Whyte P., "The Lisbon scorecard X. The road to 2020", CER Report, Μάρτιος 2010, <http://www.cer.org.uk>
- Valiante D., "Shaping Reforms and Business Models for the OTC Derivatives Market: Quo vadis?", ECMI Research Report, 15/4/2010 στο www.ceps.be
- Yonghyup Oh, Lessons from the Asian Monetary Fund for the European Monetary Fund, CEPS Policy Brief, 16/4/2010 στο www.ceps.be
- Zalewski P., "Turkey's Genocide Diplomacy: What's in a word?", CEPS Commentaries 20/4/2010 στο www.ceps.be
- Zuleeg F., "The European Council: balancing short term crisis and long term strategy", EPC Commentary, 24/3/2010 στο www.epc.eu

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Abdelal R. & Meunier S., "Managed globalization: doctrine, practice and promise", Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 3 2010.
- Bechev D., Nicolaïdis K., "From Policy to Polity: Can the EU's Special Relations with its 'Neighbourhood' be Decentred?", Journal of Common Market Studies,

Volume 48 Issue 3, Abstract: The article investigates the institutional and policy choices regarding the EU's relations with the countries and regions covered by the European Neighbourhood Policy (ENP). It juxtaposes the notion of special relationship inaugurated by the Lisbon Treaty to three models for organizing relations with proximate countries: pre-accession, the European Economic Area (EEA) and association. The convergence-access paradigm is found to be the basic pillar of the EU approach. The article brings in a series of dilemmas concerning the design and the implementation of the ENP as well as perceptions from selected partner countries. As a potential way to manage tensions and dilemmas inherent in the EU strategy, the article proposes an altogether novel dimension: decentred integration geared towards polity-building that could partially delink convergence and access. The last section maps out four scenarios for the future directions of the ENP that cover the whole continuum from piecemeal enhancement of the policy to the creation of a European Partnership Area underpinned by a new tier of institutions.

- Bouvet F. & Dall' Erba S. "European Regional Structural Funds: How Large is the Influence of Politics on the Allocation Process?", *Journal of Common Market Studies*, Volume 48 Issue 3.
- Bruno R. L., Rovelli R., "Labour Market Policies and Outcomes in the Enlarged EU", *Journal of Common Market Studies*, Volume 48 Issue 3.
- Burgoon B., "Betwixt and between? The European Union's redistributive management of globalization", *Journal of European Public Policy*, Volume 17 Issue 3 2010.
- Caminada K., Goudswaard K., Van Vliet O., "Patterns of Welfare State Indicators in the EU: Is there Convergence?", *Journal of Common Market Studies*, Volume 48 Issue 3.
- Dür A., Mateo G., "Bargaining Power and Negotiation Tactics: The Negotiations on the EU's Financial Perspective, 2007-13", *Journal of Common Market Studies*, Volume 48 Issue 3. Abstract: We argue that in intergovernmental negotiations in the European Union, large Member States, countries with a good alternative to negotiated agreement and governments facing domestic constraints are more likely to resort to a hard bargaining strategy than less powerful Member States. We test this prediction with data from a survey with high-level officials from all EU Member States for the case of the negotiations concerning the EU Financial Perspective 2007-13. The evidence provides support for our argument and casts doubt on studies that suggest either that there are no differences in bargaining strategies across EU member countries or that the main differences exist between old and new EU Member States.
- Fioretos O., "Europe and the new global economic order: internal diversity as liability and asset in managing globalization", *Journal of European Public Policy*, Volume 17 Issue 3 2010. Abstract: The diversity of market economies that constitute the European Union (EU) presents both constraints and opportunities for Europe when it comes to shaping the post-neoliberal global economic order. Diversity is a constraint in that it often prevents strong common positions in global negotiations and thus undermines the ability of Europe to exercise its collective hard power resources. Paradoxically, however, the EU's enduring diversity over time has become the source of a different type of power that also provides Europe with opportunities to shape the nature of global economic governance. By reconciling commitments to greater economic openness and extensive multilateralism with national discretion, the EU enjoys 'model

power'. This type of power is based in specific institutional innovations within the EU that accommodate internal diversity and allow the EU to exercise important, if limited, influence over the substantive content and rules guiding the management of globalization.

- Howorth J., "The EU as a Global Actor: Grand Strategy for a Global Grand Bargain?", *Journal of Common Market Studies*, Volume 48 Issue 3, Abstract: Like it or not, the European Union, in the wake of Lisbon, has become an international actor. It now faces two major external challenges. The first is to develop a strategic vision for a potentially tumultuous emerging multi-polar world. The European Council's December 2008 'Report on the Implementation of the European Security Strategy' recognized that, over the last five years, the threats facing the EU had become 'increasingly complex', that 'we must be ready to shape events [by] becoming more strategic in our thinking'. The second challenge is to help nudge the other major actors towards a multilateral global grand bargain. Such a bargain will be the necessary outcome of the transition from a US-dominated post-1945 liberal world order, towards a new 21st-century order accommodating the rising powers and sensitive to the needs of the global south. Without such a comprehensive and co-operative bargain, the emerging multi-polar world will be rife with tensions and highly conflict-prone.
- Jabko N., "The hidden face of the euro", *Journal of European Public Policy*, Volume 17 Issue 3 2010. Abstract: Europe's economic and monetary union is often depicted as a market-conforming institutional order. The creation of an inflation-fighting independent European Central Bank and the obligation of member governments to maintain fiscal discipline are widely cited as evidence of the European desire to maintain stability and thus placate financial markets. But the euro also has a more hidden face, which is much less liberal and more decidedly managerial. The single currency is itself the boldest expression of a nascent federal power at the European level. It represents a far-reaching delegation of competence from the member states to the institutions of the European Union. It has also enabled member states not only to create a framework for multilateral fiscal discipline - the Stability and Growth Pact - but also to collectively regain some clout vis-à-vis market actors. The question for the future is whether EU and national policy-makers will be able and willing to pursue collective priorities beyond monetary stability and the rules of the Stability Pact..
- Jacoby W. & Meunier S., "Europe and the management of globalization", *Journal of European Public Policy*, Volume 17 Issue 3 2010. Abstract: European policy-makers often speak of their efforts to 'manage globalization'. We argue that the advocacy of managed globalization is more than a rhetorical device and indeed has been a primary driver of major European Union (EU) policies over the past 25 years. We sketch the outlines of the concept of managed globalization, raise broad questions about its extent, and describe five major mechanisms through which it has been pursued: (1) expanding policy scope; (2) exercising regulatory influence; (3) empowering international institutions; (4) enlarging the territorial sphere of EU influence; and (5) redistributing the costs of globalization. These mechanisms are neither entirely novel, nor are they necessarily effective, but they provide the contours of an approach to globalization that is neither ad hoc deregulation nor old-style economic protectionism.
- Jacoby W., "Managing globalization by managing Central and Eastern Europe: the EU's backyard as threat and opportunity", *Journal of European Public Policy*,

Volume 17 Issue 3 2010. Abstract: As European voters and politicians increasingly demanded in the 1990s that the European Union (EU) 'manage' globalization, managing the new member states of Central and Eastern Europe (CE) emerged as an important precursor. To richer areas like the old EU-15, poor areas next door often appear as both threat and opportunity. Some EU-15 actors - mostly corporations, but also many European liberals - saw in CE a chance for new markets, new workers and new investment opportunities for the core EU-15 economies. They tried to codify new conditions of production and sale that they thought beneficial, but other EU-15 actors worried about competition from CE on capital, labor and product markets. The fearful - mostly EU-15 states and the EU itself but sometimes firms headquartered in the EU-15 - acted to try to minimize these potential threats. I show that, as a broad proposition, actors motivated by the threats seem to have shaped conditions more than those motivated by opportunity. Data from financial flows, trade in goods and services, and labor migration illustrate this central point. I conclude with speculations on how this pattern is affected by the economic downturn after 2008.

- Kelemen R. D., **"Globalizing European Union environmental policy"**, Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 3 2010. Abstract: This contribution explores the European Union's (EU) efforts to 'globalize' EU environmental regulation. EU leadership on global environmental governance emerged as a result of the combined effects of domestic politics and international regulatory competition. The growing power of environmental interests in Europe from the late 1980s, coupled with dynamics of EU policy-making, led the EU to commit to ambitious environmental policies. Given this commitment, it was in the EU's international competitive interests to support international agreements that would pressure other jurisdictions to adopt similar environmental regulations. Promoting treaties that spread EU environmental norms internationally also served to legitimize EU rules and to shield them from legal challenges before world trade bodies.
- Koutsiaras N., **"How to Spend it: Putting a Labour Market Modernization Fund in Place of the European Globalization Adjustment Fund"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48 Issue 3. Abstract: In this article a case is made for the establishment of a Labour Market Modernization Fund aiming at stimulating national labour market reforms, via rewarding effective policy effort and alleviating political economic constraints. It also is argued that the Labour Market Modernization Fund should take the place and, at least, the dowry of the European Globalization Adjustment Fund, the economics of which is weak and its politics questionable, hence making its relevance doubtful and poorly providing for meaningful adaptation.
- Lewis J., Staehr K., **"The Maastricht Inflation Criterion: What is the Effect of European Union Enlargement"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48 Issue 3. Abstract: According to the Maastricht Treaty, a country seeking to join the European Monetary Union cannot have an inflation rate in excess of 1.5 per cent plus the average inflation rates in the three 'best performing' EU countries. This inflation reference value is a non-increasing function of the number of EU members. A counterfactual analysis of historical data shows that the effect of enlarging the EU from 15 to 27 countries was sizeable in 2002-04 and again from 2007. Monte Carlo simulations suggest that the enlargement of the EU from 15 to 27 members reduces the inflation reference value by 0.15-0.2 percentage points on average, but there is a considerable probability of a larger

reduction at any given moment of time. The treatment of countries with negative inflation rates in the calculation of the reference value has a major impact on the results.

- Lucey B., Aggarwal R., **"Dynamics of Equity Market Integration in Europe: Impact of Political Economy Events"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48 Issue 3.
- Posner E. & Véron N., **"The EU and financial regulation: power without purpose?"**, Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 3 2010.
- Sbragia A., **"The EU, the US, and trade policy: competitive interdependence in the management of globalization"**, Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 3 2010. Abstract: Competitive interdependence characterizes the EU-US relationship vis-à-vis third markets. Each defines success in relation to the other while each also views the other as its key geo-economic competitor in the world economy. CI has developed as the EU has attempted to manage globalization in the field of trade policy by focusing on the multilateral level and then by reversing course and privileging the regional, which in turn has expanded the EU's territorial influence. The reversal occurred largely because the Bush Administration in Washington pursued free trade agreements (FTAs) in a process of 'competitive liberalization'. The US outflanked the EU by negotiating FTAs that favored US firms in third markets. The EU, to protect its own firms, then began to negotiate FTAs itself. Geo-economic competition between the EU and the US is thus key to shaping EU trade policy.
- Stephenson P. J., **"The Role of Working Groups of Commissioners in Co-ordinating Policy Implementation: The Case of Trans-European Networks (TENs)"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48 Issue 3.
- Van Der Vleuten A., Ribeiro Hoffmann A., **"Explaining the Enforcement of Democracy by Regional Organizations: Comparing EU, Mercosur and SADC"** Journal of Common Market Studies, Volume 48 Issue 3.

ΒΗΜΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ

Σούλτου Κλεάνθη, **«Η αμφιλεγόμενη πολιτική της Γερμανίας»**, 09/04/2010

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), για μια ακόμη φορά, περνάει κρίση. Αρνητικό στην προκειμένη περίπτωση είναι το γεγονός ότι, πέρα από την παγκόσμια οικονομική κρίση η οποία πλήττει το σύνολο της παγκόσμια οικονομίας, η ΕΕ περνάει κρίση πολιτική, κρίση ταυτότητας. Για πολλοστή φορά, στο σχεδόν μισό αιώνα ύπαρξης των ευρωπαϊκών κοινοτήτων, η έλλειψη κοινών οραμάτων και κατευθύνσεων διχάζει την Ευρώπη. Αυτό που είναι πιο ανησυχητικό ωστόσο, είναι ότι ένα από τα κράτη που πιο πολύ κινήθηκαν προς την «ευρωπαϊκή» προοπτική, δείχνει δείγματα υπαναχώρησης και εσωστρέφειας σε μια περίοδο παραπάνω από κρίσιμη για το κοινό μέλλον των ευρωπαϊκών λαών. Ο λόγος φυσικά για τη Γερμανία.

Ας ξεκινήσουμε με το παράδειγμα των ενστάσεων για την ελληνική κρίση. Οι αντιδράσεις της γερμανικής πολιτικής ηγεσίας για την κρίση στην Ελλάδα, πριν από τη σύνοδο κορυφής της 25^{ης} Μαρτίου, απείχε πολύ από το να χαρακτηριστεί «ευρωπαϊκή». Οι έντονες αντιρρήσεις της καγκελαρίου Μέρκελ στο σχέδιο πιθανής «διάσωσης» της Ελλάδας προκαλεί έντονους προβληματισμούς ως προς το ποιο μέλλον οραματίζεται η Γερμανία για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ανάμειξη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου

(ΔΝΤ) ήταν το ζητούμενο για τους γερμανούς, πράγμα που διαταράσσει την συνέχεια των ευρωπαϊκών θεσμών, αλλά και την πλήρη ανεξαρτησία τους σε σχέση με τη δικαιοδοσία τους στα κράτη μέλη. Είναι σαφές ότι αυτή η άρνηση για αποκλειστική ευθύνη της ΕΕ στο ελληνικό ζήτημα συνδέεται με τη σύγκρουση με τους κανόνες της Συνθήκης της Λισαβόνας αλλά και με τους συνταγματικούς κανόνες του ίδιου του γερμανικού κράτους (www.euobserver.com, 25/03/2010), οι οποίοι δεν προβλέπουν χρηματικές παροχές σε κάποιο κράτος παρά μόνο σε περίπτωση φυσικής καταστροφής ή έκτακτης ανάγκης. Παρόλα αυτά, η τόσο σκληρή στάση της γερμανικής ηγεσίας δε φέρνει αποτελέσματα τα οποία να ευνοούν το σύνολο των ευρωπαίων.

Οι βλέψεις της Γερμανίας γίνονται ακόμα πιο σκοτεινές, αν ανατρέξουμε σε δηλώσεις του Υπουργού Οικονομικών Β. Σόιμπλε στις αρχές Μαρτίου, ο οποίος δε δίστασε να προτείνει την έξοδο από την ευρωζώνη κρατών που επανειλημμένα δε σέβονται τους κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας. Η γερμανική αυστηρότητα ωστόσο δεν εξαντλείται στην ελληνική περίπτωση. Η Γερμανία πρωτοστατεί σε ένα αγώνα ματαίωσης των φιλοδοξιών της Τουρκίας για πλήρη ένταξη στην ΕΕ. Πριν την επίσκεψη στην Άγκυρα της κ. Μέρκελ την 29^η Μαρτίου, δεν παρατηρήθηκε καμία πρόοδος στο διπλωματικό επίπεδο. Αλλά και μετά το πέρας της συνάντησης έγιναν υποτυπώδη μόνο βήματα για συμβιβασμό (κυρίως σε αιτήματα του κ. Ερντογάν σε θέματα που αφορούν τα 3 εκατομμύρια Τούρκους στη Γερμανία). Η πάγια όμως επιθυμία της Γερμανίας είναι η διατήρηση μιας θέσης προνομιούχου εταίρου για την Τουρκία, παρά τη διαφορετική άποψη σημαντικών οικονομικών παραγόντων που αντιλαμβάνονται ότι η Τουρκία είναι από τους επικερδέστερους εξωτερικούς εμπορικούς συμμάχους για τη χώρα (www.euobserver.com, 30/03/2010).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μετά από τη στάση της Γερμανίας και με στόχο την ισορροπία στην Ευρωζώνη, την πιέζει για ενίσχυση της εσωτερικής ζήτησης, γνωρίζοντας πως η τελευταία έχει χρόνια εμπορικά πλεονάσματα σε αντίθεση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της ΕΕ (www.euobserver.com, 01/04/2010). Αυτό που καλείται να πραγματοποιήσει τώρα η Γερμανία δεν είναι η μείωση της ποιότητας και ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της για να αγγίξει το επίπεδο των υπόλοιπων ευρωπαϊκών προϊόντων. Με κύριο μοχλό πίεσης την γαλλίδα Υπουργό Οικονομικών Κ. Λαγκάρντ, η Γερμανία καλείται, όντας η χώρα με το μεγαλύτερο ΑΕΠ στην Ευρώπη, να συνεισφέρει ώστε να υπάρξει σύγκλιση στα κράτη της ευρωζώνης (www.euractiv.com, 30/03/2010).

Είναι λοιπόν η κατάλληλη συγκυρία, για να κρατήσει η Γερμανία μια σταθερή στάση στα ζητήματα που αφορούν την Ευρώπη και κυρίως να κατανοήσει πως με ανίσχυρους εταίρους στην ήπειρό της καθίσταται και η ίδια πιο αδύναμη. Κι αυτό γιατί η παγκόσμια οικονομία συνδέεται σε τέτοιο επίπεδο, που είναι απίθανο να επιβιώσει μόνο του ένα κράτος, ακόμα και του βελγικού του γερμανικού.

*Τελειόφοιτη φοιτήτρια του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΕΕΠ

1. ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Ανδρέου, Γιώργος, Συνοχή και διαρθρωτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- Διαμαντικός, Κων/νος - Τριαντόπουλος, Χρήστος, Το Διαδίκτυο στην υπηρεσία της έρευνας, Εκδόσεις Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2006.
- Διαμαντικός, Κωσταντίνος, Θεωρία και πρακτική της αξιολόγησης Προγραμμάτων, δράσεων και πολιτικών, Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- Δούση, Εμμανουέλα, Η κοινοτική περιβάλλοντος και η επίδρασή της στην περίπτωση της Ελλάδας, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- Καζάκος, Πάνος, Αναθεώρηση του συντάγματος και Οικονομία. Δοκίμιο οικονομικής ανάλυσης των συνταγματικών θεσμών, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2007.
- Καζάκος, Πάνος, Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας, Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, Αθήνα 2005.
- Κουτσιαράς, Αθανάσιος, "www.ΠολιτικόΙσλάμ.online.tr" Η ηλεκτρονική παρουσία του Τούρκικου πολιτικού Ισλάμ στο διαδίκτυο, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Κουτσιαράς, Νίκος, Η Λήψη Αποφάσεων σε μια Οικονομική Ένωση. Υποδείξεις με αφετηρία τη σύγχρονη οικονομική θεωρία της πολιτικής, Παπαζήσης, Αθήνα 2003.
- Κουτσιαράς, Νίκος, Ποιος ελπίζει ή φοβάται τις Βρυξέλλες; Η ρυθμιστική παρέμβαση της Ε.Ε. στις αγορές εργασίας, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Μπότσιου, Κων/να, Μεταξύ NATO και ΕΟΚ. Η Ευρώπη σε αναζήτηση μιας αμυντικής και πολιτικής ένωσης, 1949-1957, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- Koutsiaras, Nikos, Understanding Economic and Monetary Union, Institute of European Integration and Policy, Metamesonykties Ekdoseis, Athens 2005.
- Τριαντόπουλος, Χρήστος, Εποπτεία τραπεζικού συστήματος: Η ευρωπαϊκή εμπειρία και το νέο κανονιστικό πλαίσιο, Παπαζήσης, Αθήνα 2008.

2. ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Μέλη ΔΕΠ και Συνεργάτες από άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα

- Διαμαντόπουλος, Χρήστος, "Διοικητικές αντιλήψεις και Διοικητικά συστήματα: Αγγλοαμερικάνικη και ευρωπαϊκή παράδοση". WP. A01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0106
- Καζάκος, Πάνος, "Ανταγωνιστικότητα, Ανάπτυξη και Απασχόληση. Εθνικές δυνατότητες και προτεραιότητες.", WP. A03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0304
- Καζάκος, Πάνος, "Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας", 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/Met.Ekd.pdf
- Κουτσιαράς, Νίκος, "Η στρατηγική της Λισαβόνας και η έκθεση Kok: Μεταξύ οικονομικής σκοπιμότητας και πολιτικής ορθότητας", WP. A02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0205
- Λάβδας, Κώστας - Χρυσόχου, Δημήτρης, Νέες κατευθύνσεις στη μελέτη της ευρωπαϊκής πολιτείας, WP. A02/06 (2006) στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0206
- Μαραβέγιας Ν., «Σε αναζήτηση ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ύπαιθρο», WP. A01/08 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0108.pdf
- Τζιφάκης, Νικόλαος - Φακιολάς, Ευστάθιος Τ. "Οι επιχειρήσεις ειρήνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια", WP. A02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0202
- Ananiadis, Blanca, "From Lisbon to Lisbon: Narratives of Social Europe". UACES 37th Annual Conference and 12th Research Conference, WP. A02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0207
- Attina, Fulvio, Building the Union: an evolutionist interpretation, IEIP-EKEM (Conf.) 09 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)09.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)09.pdf)
- Bellamy, Richard, New modes of democracy: Can there be EU Democracy without parties or political representation? IEIP-EKEM (Conf.) 08 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)08](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)08)
- Castiglione, Dario, Notes on "The role of political identity in European integration", IEIP-EKEM (Conf.) 07 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)08.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)08.pdf)
- Diamantopoulos, Christos, "Thoughts on logical positivism, simon's decision theory and the aristotelian teleology", WP. A01/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0107
- Kaczynski, Piotr Maciej, "Polish Dilemmas on the New European Union Treaty", Institute of Public Affairs(Warsaw)στο eeep.pspa.uoa.gr/IPA.pdf
- Kassimatis, George, Common cultural roots - The cornerstone of the European Union IEIP-EKEM (Conf.) 05, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)05.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)05.pdf)
- Kazakos, Panos, After the Constitutional Debacle: What way ahead for the Union?, IEIP-EKEM (Conf.) 10, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)10.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)10.pdf)
- Kazakos, Panos, Europeanisation, Public Goals and Group Interests: Convergence Policy in Greece, 1990-2003 στο eeep.pspa.uoa.gr/WEP.pdf
- Kazakos, Panos, Scenarios for the future of Europe, WP. A01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0105

- **Koutsiaras, Nikos - Andreou, George**, *Small can be beautiful: The EU budget - and the financial perspectives for 2007-2013*, WP. A01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0104
- **Manitakis, Antonis**, *The impasses in constitutionalising the EU and the perspective of moving from the shared sovereignty of states to "condominium" of peoples*, IEIP-EKEM (Conf.) 02 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 02](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 02)
- **Pagoulatos, George**, *Deepening vs Widening: Revisiting the dilemma*, IEIP-EKEM (Conf.) 06 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 06.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 06.pdf)
- **Papadopoulou, Lina**, *Lost in "translation" or, how political visions IEIP-EKEM (Conf.) 04: regarding the future of Europe are "translated" into constitutional arrangements*
- **Taylor, Paul**, *The State of European Integration: a view on the present and future perspective*, IEIP-EKEM (Conf.) 01 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 01](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 01)
- **Trechsel, Alexander**, *The Swiss model: a bonanza for EU studies*, IEIP-EKEM (Conf.) 03, [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 03](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 03)

Β. Ερευνήτες και Επιστημονικοί Συνεργάτες Ε.Ε.ΕΙ

- **Δούκας, Γιάννης**, "Η παγκόσμια διατροφική κρίση και η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης", WP. B01/08:
- **Διαμαντίκος, Κωνσταντίνος - Λαμπρίδης, Παναγιώτης**, "Η Αναζήτηση της Ειρήνης στο Αιγαίο: Μια Συνολική Αποτίμηση της Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και Ασφάλειας στις Ελληνοτουρκικές Σχέσεις", WP. B08/04 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0804
- **Διαμαντίκος, Κωνσταντίνος**, *Θεωρία και μέθοδοι αξιολόγησης κοινωνικό - οικονομικών παρεμβάσεων*, WP. B05/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0506
- **Μανούζας, Ζήσης**, "Μείωση των ωρών εργασίας: Είναι αποτελεσματικό μέτρο για την αύξηση της απασχόλησης;", WP. B07/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0704
- **Ματσουκά, Κλεοπάτρα**, *Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Προβλήματα, Προοπτικές, Προκλήσεις*, WP. B04/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0406
- **Μπουρίκος, Δημήτρης**, *Ζητήματα κοινωνικοασφαλιστικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, Επισημάνσεις και προτεινόμενη βιβλιογραφία*, WP. B03/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0306
- **Παπούλιας, Ευάγγελος**, *Διεθνές και Ευρωπαϊκό πλαίσιο της εθνικής πολιτικής μουσείων. Περιπτώσιολογική μελέτη Αρκαδίας*, WP. B01/07, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0107
- **Σκάλκος, Δημήτρης**, "Από τον Ρεπουμπλικανικό Φιλελευθερισμό στη Δημοκρατία των Ελευθεριών: Μία προσέγγιση ανα-σηματοδότησης της "φιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας", WP. B02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0207
- **Σοφού, Στεργούλα**, "Η Αναπτυξιακή Βοήθεια ως μέσο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Περίπτωση των Δυτικών Βαλκανίων", WP. B06/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0604
- **Τριαντιδής, Αρης**, "Οικονομικές προεκτάσεις της περιφερειακής ολοκλήρωσης στα Βαλκάνια", WP. B05/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0504
- **Andreou, George**, *Regional Policy in Greece Sectoral Case Study The Operational Programme "Competitiveness"*, WP. B01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0104
- **Choros, Panagiotis**, *Political Conditionality in the European Neighbourhood Policy: The Case of the Southern Mediterranean* WP. B02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0205
- **Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *The Greek Contribution to CFSP and Civilian Crisis Management*, WP. B02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0204
- **Frangakis, Nikos - Papayannidis, A.D. - Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *FORNET CFSP Annual Report 2004-Greece*, WP. B03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0304
- **Kotsiaros, Athanasios**, *The change of the Greek foreign policy strategy towards Turkey: the Greek official political discourse*, WP. B01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0106
- **Petrelli, Marina - Vallianatou, Anna**, *The medium-small and big member states: willing enough to draw common positions during the European Convention and IGC debate on CFSP and ESDP?*, WP. B02/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0206
- **Triantafyllou, Martha**, *Forecasting conflicts with the use of event data: The Greek-Turkish case of Imia*, WP. B04/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0404
- **Trantidis, Aris**, *Interests, Ideas and Norms: The Strategy of 'Symbiosis' in the European Neighbourhood Policy*, WP. B03/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0305
- **Trinquelle Isabelle**, "La spécificité de la gestion des déchets dans les îles au regard du droit communautaire" στο eeep.pspa.uoa.gr/IsabelleTrinquelle-French.pdf
- **Vallianatou, Anna**, *The Iraq crisis: did the fourth EU-Greek Presidency follow a problem solving approach?*, WP. B01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0105

Κείμενα εργασίας Μονάδα Τουρκίας

- **Kotsiaros, Athanasios**, "Turkish National Elections 2007: Choosing between democracy and authoritarianism", RUT-WP03/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP03.07.pdf>
- **Κοτσιαρός, Αθανάσιος (επ.)**, «Η Ευρωπαϊκή Κοινή Γνώμη και η Τουρκία: Διαπραγμάτευση ενάντια στη θέληση των ευρωπαίων πολιτών;» RUT-WP02/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP02.07.pdf>
- **Τριαντόπουλος, Χρήστος**, «Τουρκική οικονομία: Το τρένο του 2006 θα εκτροχιαστεί το 2007;», (2007) RUT-WP01/07 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP01.07.pdf>
- **Τσαπακίδης, Χρήστος**, «Οι Ρωσοτουρκικές Σχέσεις στη Μεταψυχροπολεμική Εποχή: Επαναπροσδιορισμός και Νέες Τάσεις», RUT-WP04/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP04.07.pdf>